No. 7. Donderdag 13 Februari 1913. 13de Jaargang.

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel J. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang."

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland	„ 4.—
Afzonderlijke nummers	„ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per vakje . . . f 2.—

Bij contract reductie.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, *51 Verhulststraat.*

Voor *Advertentiën* tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO", AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, *Telefoon 4424*, beiden DEN HAAG.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, of zij die VERHUIZEN worden verzocht hiervan bericht te zenden aan den Administrateur, Verhulststraat 51, Den Haag.

INHOUD: Een Jubileum. — Boekaankondiging. — Uit de Oost-Ind. Mail. — Personalia. — Suriname. — Curaçao. — Feuilleton. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Leestafels. — Mededeelingen. — Officieele Berichten.

Een Jubileum.

J.l. Woensdag 12 dezer vierde de Heer G. C. A. de Witt, gep. Majoor O. I. L. zijn 70sten verjaardag en tevens het herdenkingsfeest dat hij voor 12½ jaar het Algemeen Secretariaat der afdeeling 's-Gravenhage onzer Vereeniging aanvaardde.

In den morgen van dien dag vereenigde zich het Dagelijksch Bestuur uit het Hoofdbestuur van „*Oost en West*" (de Voorzitter, de Heer Bakhuizen van den Brink was tot zijn spijt door familie-omstandigheden verhinderd tegenwoordig te zijn) en het Bestuur der Afd. 's-Gravenhage in het Afdeelingsgebouw, Laan van Meerdervoort 187, waar de jubilaris door den Onder-Voorzitter der Vereen., den Heer A. B. J. Prakken, tevens voorzitter van het Afdeelings-bestuur, onder aanbieding van een prachtige mand vol bloemen en vruchten, hartelijk werd gelukgewenscht met dezen voor hem zoo gelukkigen en gedenkwaardigen dag.

De Heer Prakken sprak den wensch uit, die zeker door velen, die den jubilaris kennen, zal worden gedeeld, dat het den Heer De Witt gegeven moge zijn nog vele jaren het Hoofd- en Afdeelingsbestuur met zijn werk te steunen.

Boekaankondiging.

Allereerst hebben wij aan te kondigen het onlangs verschenen 7de deeltje der uitgaven van het „*Informatie-Bureau*" van „*Oost en West*". betreffende de staats- en particuliere betrekkingen in onze overzeesche bezittingen, dat reeds in verschillende bladen en tijdschriften zeer gunstig beoordeeld werd. Deze keurig verzorgde brochure van 90 pagina's druks is voor den prijs van *f*.0.25 verkrijgbaar bij den Secretaris van het Informatie-Bureau, Heulstr. 17 en bij de firma Martinus Nijhoff, Lange Voorhout 9, den Haag. Ditmaal worden, in beknopten, duidelijken vorm behandeld: **De vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederl.-Indië**, door *Dr. C. Winkler*, oud-Inspecteur van den Burg. Gen. Dienst in Ned. I. Na eerst eenige nuttige algemeene beschouwingen ten beste te hebben gegeven, bespreekt schrijver achtereenvolgens de volgende hoofdpunten: Officier van Gezondheid bij het Leger in Nederlandsch-Indië; Geneeskundig Ambtenaar bij den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst in Ned.-Indië; Particulier Geneesheer in Ned.-Indië: *a.* Particulier Geneesheer zonder verbintenis, *b.* Particulier Geneesheer in dienst van Maatschappijen, *c.* Particulier Geneesheer belast met den Civiel Geneeskundigen Dienst (Civiele Geneesheeren). Als bijlagen zijn er de model-akten van verband en voor onderhandsche overeenkomst aan toegevoegd.

Schrijver eindigt zijn betoog met de woorden:

„En vraagt men ten slotte als hoedanig de Nederlandsche arts het best naar Indië kan gaan, dan moet het antwoord zijn, dat, uitgezonderd de bijzondere gevallen, waarin men tevoren van een goede particuliere positie verzekerd kan zijn, de uitzending als officier van gezondheid of in de nieuwe betrekking van geneeskundig ambtenaar voor den burgerlijken geneeskundigen dienst, de voorkeur geniet. Voor hen staan verschillende wegen open, ook als men niet in 's lands dienst zou willen blijven."

Het boekje is, hoewel zakelijk, zeer onderhoudend geschreven, wij kunnen dan ook iedere be'angstellende, zelfs die niet direct bij het ambt van geneeskundige betrokken is, van ganscher harte aanraden het ter hand te nemen en er zijn voordeel mee te doen.

***

Van den uitgever, Firma H. ten Hoet te Nijmegen, ontvingen wij ter kennismaking een exemplaar van den **Privaat-Code,** door H. Wh. Th. Witkamp, wiskundig code-expert, welke in klein formaat voor *f* 5.— in den handel is gebracht.

Het 1e en 2e gedeelte van dit werk geven den gewonen burger alle aanwijzingen om met één codewoord tot in bijzonderheden over verschillende particuliere zaken en familie-aangelegenheden te telegrapheeren. Van meer belang nog is dit werk voor den handelaar, den industriëel e. a., die dikwijls bv. naar Ned.-Indië te seinen hebben. Met dezen privaat-code wordt voor den zakenman het telegrapheeren gemakkelijker en goedkooper dan tot heden. Men behoeft dan geen hulp van vreemden in te roepen tot voorlichting in eigen zaken: tot het samenstellen van telegramtabellen, die door gemis aan voldoende rekenkundige kennis der codificateurs soms zóó ingewikkeld worden, dat de handelsemployé, met het opmaken en ontleden van telegrammen belast, door een collega gerugsteund moet worden.

Met het millioen kunstwoorden en de zuinig werkende wetenschappelijke methode, in dezen Privaat-code beschreven, komt men even ver als met een veel grooter aantal code-woorden uit groote woordenlijsten en de algemeen gebruikte tientalligtalstelsel-methode. De woorden voldoen aan hooge eischen: ze zijn eenvoudig, regelmatig van bouw en kunnen zonder bezwaar gebruikt worden naast de codewoorden uit zinnencodes. Zoo lezen wij in de aanbeveling.

Gaarne voldoen wij aan het verzoek om dezen Privaat-code ook door middel van Het Koloniaal Weekblad meer bekend te maken.

***

Bij de Firma N. V. Robijn & Co te Nijmegen verscheen een **Berijmd Reglement op het Schaakspel** met talrijke moderne schaakproblemen door P. C. van Vrijberghe de Coningh. Aan het slot zegt schrijver: „Aangezien het schaakspel ook onder de Inlandsche Hoofden in Ned.-Indië veel liefhebbers vindt, zijn hier de voornaamste Maleische uitdrukkingen vermeld, die bij het spel in gebruik zijn.

Dit aardige boekje, dat slechts f 0.25 kost, zal zijn weg wel vinden.

Uit de O.-I. Mail.

Gezondheidstoestand. Te Semarang en omstreken kwamen midden Januari j.l. nog dagelijks pokkengevallen voor. De Inlanders werden bij duizenden ingeënt.

De balans der pest over 1912. De N. Soer. Crt. geeft de cijfers, die wekelijks aan den burgerlijk geneeskundigen dienst werden gerapporteerd, omtrent de pestgevallen in de afdeeling Malang over het afgeloopen jaar 1912, kortheidshalve in kwartaalopgaven samengevat:

1e kwartaal:	98	met	83	dooden
2e „	239	„	223	„
3e „	397	„	387	„
4e „	743	„	713	„
Totaal	1477	met	1406	dooden alléén v. de afdeeling Malang.

Het blad voegt hieraan nog eenige weinig opwekkende beschouwingen toe.

Onmogelijke toestanden. Te Madioen is een Europeesch kind aan de pest gestorven. Zoo lezen wij in het Soer. H.blad. Er werd weinig ruchtbaarheid aan gegeven, en de vader, die het slagersbedrijf uitoefent, liet zijn klanten het bestelde vleesch bezorgen.

Den volgenden dag stond het zusje van den overledene heel gewoon tusschen de andere kinderen op 't schoolerf, alsof er niets gebeurd was.

Een leprozengesticht in Deli. Na de onderhandeling van kolonel De Groot van het Leger des Heils met de afgevaardigden der Deli-planters, hebben de Sultan van Deli, de Majoor-Chinees en de Resident 11 Januari jl. besloten, dat het Leger des Heils de verpleging van twee tot driehonderd Delische leprozen op zich zal nemen.

Een eiland in de Delirivier bij Laboean wordt als kolonie ingericht.

Het stamkapitaal is reeds bijeen.

Uit Flores. Een correspondent van de N. Soer. Crt. schreef 12 Januari jl. uit Endeh:

„Na den moord op den heer Deunhouwer is het in het Sobasche en de Redjostreek niet meer rustig geweest. Toonde de bevolking eerst lijdelijk verzet door zich zooveel mogelijk te onttrekken aan heerendiensten, later weigerden meerdere kampongs de aanslagbiljetten in ontvangst te nemen. En thans is de bevolking overgegaan tot daadwerkelijk verzet. Een patrouille in het Redjogebied, onder luitenant Munro, werd 's nachts door een 100 man sterke

Vreemdelingenverkeer 's-GRAVENHAGE — Bureau: PLAATS 1A — Alle informaties kosteloos.

bende aangevallen, waarbij een inlandsch sergeant licht gewond werd. Ook de detachements-commandant der gewapende politie, Tulp, had een aanval van een kleine bende af te slaan.

Toelage. Bij Gouv. besluit is bepaald, dat de assistent-residenten van Batavia, Semarang, Soerabaja, Buitenzorg, Malang, Tegal, Pati en Probolinggo boven de aan hunne betrekking verbonden wettige voordeelen, zullen genieten eene toelage van f 100 's maands, ongeacht het bedrag hunner bezoldiging.

Machinisten-examen. Voor het staatsexamen van machinist bij de marine, dat 13 Januari te Soerabaja werd gehouden, hadden slechts twee candidaten zich aangemeld.

In- en uitvoer. De secretaris der Handelsvereeniging te Semarang had met de autoriteiten te Batavia een onderhoud over de mogelijkheid, dat de handel juiste opgaven ontvangt van den in- en uitvoer. Na overleg met den controleur te Semarang werd besloten, dat aan de vereeniging opgaven zullen worden gedaan. Deze zullen twee maal in de maand worden gepubliceerd.

De regent van Tjiandjoer. Een paar weken geleden namen wij uit het Soer. Hbl. een bericht over, waarin werd gezegd, dat de nieuwbenoemde regent van Tjiandjoer zijn hooge ambt dankt aan de bereidwilligheid van zijn jonge vrouw, om toe te geven aan den van hooger hand op haar geoefenden invloed om tot het christendom over te gaan.

De Loc. komt, na over bedoelde aangelegenheid de noodige informaties te hebben ingewonnen, daartegen op en schrijft o. m.:

„De beschuldiging, als zou de gouv.-generaal, geholpen door Dr. Hazeu, zijn grooten invloed hebben misbruikt, om een meisje van 9 à 10 jaar tot den overgang naar het Christendom te bewegen onder verlokking, als regentsvrouw in de woning van haar overleden vader — den vorigen regent van Tjiandjoer — weer binnen te treden, kwam ons ongeloofelijk voor. Deze landvoogd drijft de christelijkheid wel eens verder dan voor de kolonie goed kan zijn, maar nimmer gaf de heer Idenburg aanleiding, hem tot een ergerlijke daad in staat te achten als waarvan de schrijver van bedoeld bericht hem durft te verdenken.

„Wij hebben thans de beschikking gekregen over eenige gegevens, in verband met de benoeming van den tegenwoordigen regent van Tjiandjoer, zegt het blad.

„Toen 17 Maart 1910 de oude regent van Tjiandjoer was overleden, diende de resident der Preanger Regentschappen advies in over de vervulling van die vacature naar het voorschrift van art. 69 R.-R. Al dadelijk gaf de resident in zijn advies de voorkeur aan Raden Wita Nata Koesoema — die thans is benoemd —, zoon van den overleden regent van Bandoeng, aan wien de oudste dochter van den overleden regent van Tjiandjoer reeds als jong kind was uitgehuwelijkt.

Deze candidaat was destijds nog districtsschrijver. Het jongemensch — hij was 22 jaar — had onder leiding van Dr. Hazeu een westersche opvoeding genoten en het gymnasium Willem III geheel afgeloopen, zij het zonder diploma.

„Toen zijn vader, de regent van Bandoeng, overleed, was hij nog te jong om hem op te volgen en de resident van de Preanger vond dit een sterk argument om hem, thans voor een regentschap in aanmerking te brengen.

„Alleen oordeelde hij hem nog wat jong en vond, dat hij nog eenigen tijd in lagere rangen moest dienen; in dien tijd zou dan de oude patih van Tjiandjoer het regentschap kunnen waarnemen — voor een definit. benoeming tot regent werd deze — een ambtenaar van de oudere generatie — niet in aanmerking gebracht.

„De directeur B.B. onderschreef het advies van den resident, maar de Raad van Indië vroeg of no. 2 op de voordracht van den resident — deze no. 2 was niet de patih van Tjiandjoer — niet in aanmerking kon komen.

„De directeur van B.B. deelde toen nader mede, dat de bedoelde persoon, 50 jaar oud, een inlandsch ambtenaar van den ouden stempel was, die slechts een inlandsche school 2e klasse had afgeloopen en niet voldeed aan de steeds toenemende eischen, ook op intellectueel gebied. Anderzijds werd erkend, dat de eerst voorgedragene, die waarschijnlijk, door ontwikkeling en andere eigenschappen, voor het regentschap wel de geschiktheid zou hebben, nog wel wat jong was. Voorgesteld werd daarom de beslissing tot 1912 op te schorten. De Raad van Indië verklaarde zich, na kennisneming ook van de overgelegde stukken, overtuigd. De tweede op de lijst werd dus losgelaten, de derde werd eveneens door den Raad ongeschikt geoordeeld. De thans benoemde regent was toen de eenig overgeblevene van de nabestaanden, die in aanmerking kwam. Zijn benoeming werd echter aangehouden, wegens zijn jeugd en ook omdat over zijn geschiktheid nog niet met voldoende zekerheid kon worden geoordeeld.

In October 1912 deelde de resident van de Preanger aan den directeur B.B. mede, dat hij thans geen bezwaar meer had tegen de benoeming van R. Wira Nata Koesoema tot regent van Tjiandjoer.

De assistent-resident van Soekapoera verklaarde, dat er merkbaar invloed van hem uitging, dat hij bij de bevolking in aanzien stond en bemind was, dat zijn onderdistrict vooruitging en dat zijn goede karaktereigenschappen een waarborg waren tegen ondoordacht optreden.

„Dit advies, in verband met hetgeen reeds vroeger te zijnen gunste was aangevoerd, heeft den doorslag gegeven. Directeur B.B. en Raad v. Indië gingen akkoord, de landvoogd behoefde slechts conform te beslissen. De jonge regent van Tjiandjoer werd dus benoemd."

Hoe de Dessa-man over zijn grondbezit denkt.

Onder dit opschrift schrijft Asharie o. m. in De Javab. van 11 Jan. jl.:

„Het is voor ons, Inlanders, van het allergrootste belang om de beschermende rechten te behouden. Want bestonden deze niet, dan waren in minimum van tijd de beschikbare gronden door onze zorgeloosheid, laksheid en domheid in handen overgegaan van niet-Inlander-magnaten, die op den koop toe over een goede dosis overleg hebben te beschikken. En wat zal het directe gevolg er van zijn? Dat wij Inlanders nog veel duurder rijst zullen eten dan nu. De rijstprijzen zijn op dit oogenblik toch al exhorbitant hoog. Een nationale ramp staat ons dan te wachten. Ergo, hebben wij er veel belang bij, dat de huidige toestand in dit opzicht bestendigd wordt. Voor ons volksbestaan is het behoud van de bestaande wettelijke bepalingen, tenminste nogmaals voorzoover die in de meening van het dessavolk hebben post gevat, een „conditio sine qua non", waar wel het minst aan te tornen is, willen we een debacle voorkomen.

Hebben de Inlanders het besef van deze groote milde staatszorg bij uitnemendheid, dan moeten we ook unaniem er ons naar gedragen en niet wenschen daarvoor in ruil te hebben privilegiën van lager utiliteitsorde. En dit zal wel een der grootste, haast onoverkomelijke bezwaren zijn om bedachtzame Inlanders tot toetreding bij de Indische Partij te bewegen. We weten wat we hebben, maar niet wat we krijgen!"

Vereenigingszin onder de Mohamedanen. De correspondent van het Bat. Nwsbl. te Soerabaja schrijft:

„Behalve de vereeniging „Sarikat Islam", die te Soerabaja reeds duizenden leden telt, kregen wij in verschillende wijken der stad de kleine handelsvereenigingen, welke zich ten doel stellen, door 't zelf exploiteeren van kleine toko's, den Inlander los te maken van den Chineeschen kleinhandelaar. Die vereenigingen zijn zeer populair en dat kan dan ook bijna niet anders. Zooals een ontwikkelt Arabier me vertelde: zouden wij, mohamedanen, niet liever onze inkoopen doen bij een geloofsgenoot, die zijn klanten bejegent met respect en volgens onze adat, dan te gaan naar een Chinees, die ons dikwijls onbeschoft of uit de hoogte behandelt, nu hij denkt, dat China een machtig rijk is geworden, dat ieder de wet kan voorschrijven?

Een staaltje van de populariteit dier Islamitische toko's: In de kampong Peneleh werd geopend de Toko Djawa, waar oogenblikkelijk met den verkoop werd begonnen. Er was bijzonder veel belangstelling; veel Arabieren kwamen eens kijken, en tal van in hun kringen goed bekende Inlanders. Het leek wel een feest.

Eenige dagen tevoren, toen in Djagalan Bondo Roekoen werd geopend, was het precies hetzelfde. Zoo zijn thans reeds geopend de toko's in Koblen, Kawatan, Genteng, Peneleh en Djagalan, aan de beurt zijn: Kepatikan, Kebalen, Pandean, Tjantian en Bandaran.

G. Lörtzer's
OVERHEMDEN
ONDERGOEDEREN
voor Uitrustingen
Hoogstr. 32-32a Den Haag

MAILKOFFERS.
DEKSTOELEN.
HANGMATTEN.

H. W. v. BRAKEL & Zn.
HOFSMEDEN
PIET HEINSTR. 15 - TELEPH. H. 1767
FABRIEK VAN STIJLHAARDEN

INSTITUUT VOOR MEISJES
EXTERNAAT — BEPERKT INTERNAAT
KRONENBURGERSINGEL 2 en 4 NIJMEGEN (HOLLAND)
School- en Pensiongeld internaat f 800.—
Met inbegrip der vacanties . . . f 1000.—
De Directrice: A. J. NELCK.

ONDER DEN SINT MAARTEN
— WONINGINRICHTINGEN —
J. A. POOL - INGENIEUR - HAARLEM
AMSTERDAM DEN HAAG ROTTERDAM
10 ROKIN KNEUTERDIJK 2A WIJNHAVEN 110

F. W. VAN WIJK = DAMES-KLEERMAKER.
Tollensstraat 118. - Teleph. 3235.
Speciaal adres voor:
PLUCHMANTELS, BONTMANTELS
- en TAILOR-MADE COSTUMES -
NAAR MAAT.

WAROONG DJAWA
INDISCH RESTAURANT
à la Carte
Kortenaerkade 10 - DEN HAAG.
TELEPHOON No. 4882.
Dagelijks geopend van 12—7 uur. Voor uitzending wordt f 0.25 bestelloon gerekend, tenzij afgehaald.

MAISON DE BONNETERIE
DEN HAAG 42 SPUISTRAAT 42
Grootste Sorteering
BLOUSES, PEIGNOIRS, COSTUMES- en ONDERROKKEN, KOUSEN, HANDSCHOENEN

Maar men gaat verder; uit Soerabaja heeft de beweging zich verbreid over de onmliggende plaatsen, en men zal spoedig diezelfde handelsvereenigingen het werk zien beginnen te Wonokromo, Sepandjang, Sidhoardjo en Bangil. Voor de Chineezen zal dit een geduchte klont uit de pap worden. Zelfs in het kleine werkt de vereenigingsgeest; alle inlandsche tokomandoers, boomklerken, schrijvers enz. hebben tezamen opgericht een vereeniging „Adjar Roekoen", welke een kleine restauratie, speciaal voor de aan den grooten Boom werkende Inlanders, zal exploiteeren. Men is daarmee reeds begonnen.

Het kan niet anders, of een deel dier ondernemingen moet uitloopen op mislukking; de Javaan mist in deze richting nog bijna elke ervaring, en er zijn ook nog andere ongunstige factoren. Doch 'n ander deel zal slagen, er den moed inhouden."

Op de Kweekschool te Probolinggo had wegens ontevredenheid een staking onder de leerlingen voor Inlandsche onderwijzers plaats; de oorzaak schijnt gelegen te hebben in de mindere slaafschheid van karakter bij de Madoereesche, Makassaarsche, Bandjareesche en Balineesche leerlingen, welke door den directeur uitgelegd werd als brutaliteit.

Er heerschte reeds lang spanning. Zoo lezen wij in de verschillende Ind. bladen.

Sarikat-Islam. De afdeeling Soerabaja van de vereeniging S a r i k a t-I s l a m, duizenden leden tellende, zou 25 Januari een groote openbare vergadering in den Schouwburg houden, met het doel propaganda te maken.

Na de relletjes. Drie Inlanders, betrokken in de Chineesch-Arabische relletjes, werden door den Landraad veroordeeld tot acht, twee en zes jaar dwangarbeid in den ketting, plus eenige boeten.

Een opmerkelijke exodus van singkehs heeft den laatsten tijd plaats uit Soerabaja naar de Straits en China.

De oorzaak hiervan schijnt te liggen in de Arabische relletjes, waardoor de algemeene opinie tegen de s i n g k e h s is gekeerd. Zoo lezen wij onder de Soerabajasche telegrammen van H e t N. v. d. D. v. N./I. van 17 Januari jl.

De heer H. Borel en de Soerabajasche Chineezen.

Het S o e r. H.b l a d maakt melding van de ontvangst, den adviseur voor Chineesche zaken, den heer H. B o r e l, te Soerabaja bereid door de vereenigingen S i a n g H w e e en S o e P o S i a.

Na zijn dank betuigd te hebben voor het bewijs van sympathie hem door de Chineesche vereenigingen gegeven, vóór zijn vertrek naar Europa, hield de heer Borel, nadat inmiddels de champagne was rondgediend, een speech, deels in het Chineesch, deels in het Maleisch, waarin hij in 't kort weergegeven, het volgende zeide:

„Ik wensch u allen bij mijn vertrek uit Indië voorspoed en succes toe. Gaarne zou ik, niet als ambtenaar, maar als sinoloog en liefhebber van China's litteratuur, u nog het volgende op 't hart drukken: Ik weet natuurlijk, dat de Chineesche vereenigingen vele wenschen hebben, waarvoor zij werken en streven. Indien er onder die wenschen rechtvaardige en redelijke zijn, zullen die in de toekomst, juist om dat element van rechtvaardigheid, stellig vervuld worden, omdat de geschiedenis van alle volken leert, dat het recht, op den langen duur gerekend, over alle bezwaren zegeviert. Maar dan is één ding absoluut noodig: dat ge u streng blijft houden aan wat in China heet „si boen" (fijn, beschaafd, ordelijk) en dat steeds uw optreden heeft wat in de Chineesche filosofie heet „to li" (recht, rede, waarheid en eerlijkheid).

Vóórdat Rome en Athene bestonden, was China reeds een rijk met een fijne beschaving en bloeiende filosofie en literatuur en het vond zijn kracht niet in oorlogsschepen en sabels, maar enkel in dit „to li" en in het „si boen"-zijn. De rechtvaardigheid is sterker dan de beste oorlogsschepen en geweren, niet tijdelijk, maar op den langen duur. En die rechtvaardigheid gaat nooit een anderen weg dan die van „si boen", is nooit grof en onbehoorlijk, omdat dit tegen haar eigen aard strijdt. Het is daarom te hopen, dat de Chineesche kolonist altijd dien fijnen, beschaafden weg zal blijven bewandelen en nooit meer tot ongeregeldheden overslaat.

Ten eerste zijn ongeregeldheden grof en onbehoorlijk en schaden zij den naam uwer jonge republiek en ten tweede bereikt men er toch niets mee. Het zou mij dan ook innig leed doen, indien ik, in Holland zijnde, ooit weer van ongeregeldheden onder u in Indië hoorde. Niet in excessen ligt uw kracht, maar in de rede en de rechtvaardigheid, betracht langs den u bekenden weg van „si boen". Indien China ooit weer groot zal worden als vroeger, zal haar kracht wederom liggen, niet in het geweld, maar in de rede en de rechtvaardigheid, de „to li", waarover de Chineesche filosofie zooveel leert, en deze „to li" overwint ten slotte alles. Ik hoop daarom van harte, dat het Chineesche volk — en ook de Chineezen in deze kolonie — verlicht zal worden en vooruitgaan, totdat het de even fijne en groote beschaving krijgt van de oude tijden, en wensch u allen, langs den fijnen schoonen weg van „si boen" voorspoed en geluk toe, verkregen door rede en rechtvaardigheid, die sterker zijn dan geweld."

De Chineesche Bank. Zondag 11 Januari jl. had te Semarang een vergadering plaats van de oprichters van de Chineesche Bank H i a n W a n.

De vergadering was goed bezocht, zoo lezen wij in de L o c., en werd bijgewoond door afgevaardigden uit Soerabaja, Batavia, Jogja en Solo, terwijl telegrammen van instemming waren gezonden uit alle plaatsen, waar K o n g K w a n's gevestigd zijn. Ook Mr. H. J. B o e l e n, de adviseur der oprichters, was aanwezig. Den ganschen dag werd besteed aan de behandeling van de ontwerp-statuten, welke voorloopig werden aangenomen. De definitieve stichting der bank wacht echter nog op een met Batavia en Soerabaja nader te plegen overleg.

Het doel der bank zal zijn uitoefening van het bankbedrijf in den uitgebreidsten zin en verder deelname in circulatie-banken, welke in China zijn of zullen worden opgericht. Een politiek streven wordt niet beoogd. Het kapitaal der bank zal nominaal op 20 millioen gulden worden gesteld. Wij vernemen, dat er thans voor 2 millioen is geteekend. Hoogstwaarschijnlijk wordt de bank te Semarang gevestigd.

De organisatie van de Nederlandsch-Indische weermacht.

De Kapitein van den Gener. Staf H. d e F r e m e r y schreef in D e J a v a b o d e een viertal artikels over dit onderwerp. Aan het slot in het blad van 8 Januari jl. ontleenen wij het volgende:

„Wat de kosten betreft, rekent men, dat van de Europeesche militie een 700 man voor oefening onder de wapens is — oefeningstijd bv. één jaar en dienstplicht tien jaar —, en deze miliciens den lande per dag aan onderhoud *f* 1 kosten (soldij, kleeding, voeding en huisvesting), dan bedragen de totale kosten 700 × 265 × *f* 1 = *f* 255.500 of rond 3 ton.

Het korps Barisan en het Legioen van Mangkoe Negara kosten (blijkens het op de begrooting voor 1913 daarvoor uitgetrokken bedrag) *f* 442.610. Zij zijn samen sterk 73 officieren en 2136 minderen (waaronder eenig Europeesch kader). Voor een bedrag van 3 millioen gulden zou men de zevenvoudige macht kunnen onderhouden, nl. 15.463 man.

Voor 3.3 millioen gulden zou dus het leger versterkt kunnen worden met 20.000 man. Neemt men daarbij in aanmerking, dat ook de hulpwagens en diensten eene evenredige uitbreiding zullen moeten ondergaan, en daardoor de meerdere jaarlijksche kosten wellicht tot 4 millioen zullen stijgen, dan blijkt toch nog, dat voor een som, die ten opzichte van het totaal van hetgeen we voor de defensie zullen moeten besteden, gering te noemen is, onze weermacht te land tot de respectabele sterkte van:

11000 man van het staande leger;
2000 man van de reeds bestaande Barisan en Legioen;
6000 man Europeesche militie;
15000 man Javaansche Barisan;

totaal 34000 man infanterie kan worden opgevoerd.

Ook na aftrek van een veiligheidsbezetting voor de marinebasis zal er dan nog een voldoende sterke macht overblijven voor de vorming van een krachtig veldleger.

Waar we gezien hebben, dat in 1904 de machtigste mogendheid in het Oosten niet meer dan 35000 man tegelijk kon overvoeren van Japan naar Mandsjoerije, kan men nagaan, welk een krachtsinspanning noodig zal zijn om een nog sterkere troepenmacht over een vijfmaal zoo groote afstand te vervoeren. En alleen zulk een sterke macht zou met eenige kans op succes tegen ons veldleger in het veld kunnen worden gebracht, want dit zou, ook

BOEKHANDEL - KUNSTHANDEL
LEESINRICHTING VAN BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN
DE GROOT & DIJKHOFFZ
voorheen A. VAN HOOGSTRATEN & ZOON
PLAATS 27 - TEL. 2252 - DEN HAAG
LEVERING VAN SCHOOLBOEKEN VOOR ALLE INRICHTINGEN VAN ONDERWIJS

N. V. ELECTRISCHE DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO"
:: DEN HAAG. ::

RADEN ADJENG KARTINI.

Verschenen de DERDE DRUK van:

Door Duisternis tot Licht

Geïllustreerd.

Gedachten over en voor het Javaansche volk
VAN WIJLEN
RADEN ADJENG KARTINI.

Ingenaaid **f 2.40.** Gebonden **f 2.90.**

DE TWEEDE DRUK, DIE IN APRIL 1912 VERSCHEEN,
:: WAS IN ENKELE MAANDEN UITVERKOCHT. ::

Uitvoerig Prospectus wordt op aanvraag franco toegezonden.

Zuid-Hollandsch Koffiehuis
GROENMARKT 37 - DEN HAAG
CAFÉ RESTAURANT.
DINERS van 5—8 uur, vanaf f 1.—, f 1.50 en hooger.
Grootste Biljartzaal van 's-Gravenhage. — 12 Biljarts.

BOUWT
OP
„Oud-Wassenaer",
„Groot-Hæsebroek"
- of „De Pauw". -

Inlichtingen te bekomen bij de bekende Kantoren.

na aftrek van de voor den treindienst benoodigde militairen, nog wel een 26000 geweren kunnen uitbrengen.

Of men aan de bovenstaande desiderata zal kunnen voldoen?

Dit is een vraag, die zeer moeilijk te beantwoorden is. K u n n e n is toch eigenlijk de kwestie niet. W i l men de daartoe noodige gelden beschikbaar stellen? Niemand kan zeggen, dat het geld er niet is, maar velen zullen van meening zijn, dat het méér noodig is het te besteden aan tal van andere zaken, die de ontwikkeling van land en volk bevorderen. Ontegenzeggelijk is het daarvoor óók noodig. Maar wat hebben we eraan, wanneer we alleen in ethischen zin onze plicht doen en verzuimen het land, waaraan we zooveel moeite besteedden, dat we in het zweet onzes aanschijns hebben ontwikkeld, waarvoor velen onzer de beste jaren van hun leven hebben gegeven, ten slotte verliezen, omdat we te... laten we zeggen: goedgeloovig waren in de gevaarloosheid van onze buren. M o e t e n we dan onze bezittingen eerst verspelen, vóór we zullen beseffen wat ze voor ons beteekenen?

Kunnen we dan niet zorgen èn voor de ontwikkeling van deze gewesten èn voor het behoud ervan? Is het niet bovenal een dure plicht de erfenis onzer voorvaderen te bewaren voor het nageslacht?!

Maar hoe men oordeele over het besteden van geld aan de defensie van Ned.-Indië, dat men beseffe, dat het geld, aan halve maatregelen besteed, weggeworpen geld is. Wat men doen wil, doe men goed."

De circulaire—Van Helsdingen. In het B a t. N w.b l. van 28 Dec. jl. schrijft K i W i r o l o k t o e naar aanleiding dezer circulaire — zie ook onder onze rubriek „Wat de Inlander zegt" — o. m.:

„Niettegenstaande de uitdrukkelijke verklaring van den steller, dat hij met het rondschrijven slechts beoogt een verruiming van eigen kennis, zonder in het minst te denken aan de door de regeering gevoerde kerstenings-politiek, slikt de Inlander die mededeeling niet voor zoete koek, omdat hem de daad zelve te verdacht voorkomt. Al beslaat geen grond voor die verdenking, zij wordt toch gekoesterd. Het valt zeer te betreuren, dat de als verdraagzaam bekende Javaan in den laatsten tijd op geloofsgebied in het oogloopend prikkelbaar is geworden. Weliswaar behoeft niet dadelijk aan rustverstoring of iets dergelijks gedacht te worden, maar het feit alleen der onverdraagzaamheid van den eenen godsdienst tegenover den anderen, die op alle actie van christelijke zijde een reactie van mohamedaanschen kant te voorschijn roept, is al ernstig genoeg, dan dat men daar onverschillig zou tegenover zou mogen blijven. Men kan thans nog niet weten, welke gevolgen het drijven in de bekende richting, gesteld tegenover het ontwakend godsdienstig gevoel bij de mohamedaansche onderdanen, op den langen duur na zich zal slepen. Het is in vroeger dagen gebleken, dat, niettegenstaande de ernstige pogingen van uit Turkije, om hier op Java de propaganda voor het pan-islamisme ingang te doen vinden, de doorsnee-Inlander zoo goed als geheel onverschillig stond tegenover den godsdienst. Maar op het oogenblik is de belangstelling daarvoor door ieder, die zien en hooren wil, op te merken. Deze verhoogde belangstelling mag niet alleen als een uiting van een anti-Chineeschen geest in de Inlandsche wereld beschouwd worden; zij is wel degelijk een reactie op de kersteningspolitiek. Wie zich van de waarheid hiervan nog meent te moeten overtuigen, heeft enkel na te gaan, sedert wanneer die geest geboren is!"

De vooruitgang in Simeloengoen. Het is in Simeloengoen een drukte van belang. Nauwelijks zijn er de nieuwe theelanden geopend en andere concessies aangevraagd, of een kongsie doet een aanvraag voor het verkrijgen van 13 landbouwconcessies, hoofdzakelijk voor theelanden, vertelt de D e l i-C t.

In Pematang Siantar liggen op het oogenblik 28 aanvragen voor het bouwen van nieuwe k e d e h s.

Een die zich voelt. Een te Soerabaija woonachtig Chinees had aan de griffie van den raad van Justitie een verzoek te doen betreffende een verandering van naam, althans iets van dien aard, vertelt de *N. S. Ct.* Daar in zoodanige gevallen de kosten vooruit dienen te worden betaald, werd den verzoeker toegezonden een gedrukt formulier, waarop het noodige was ingevuld en dat geadresseerd was: aan den Chinees X.

De volgenden dag kwam de betrokkene zelf ter griffie en vroeg, wijzende op het adres „aan den Chinees", of dit een vergissing dan wel een beleediging was. (Hij had vermoedelijk gewenscht, dat men geschreven had: aan den heer Chinees, of zooiets).

Men bracht hem aan het verstand: dat het adres werkelijk goed was; dat men zich bij den Raad van Justitie niet vergiste; dat men bij den Raad evenmin de menschen beleedigde, doch alleen de boosdoeners in het gevang stopte.

Waarop sobat heenging.

PERSONALIA.

Dr. Faber † De officier van gezondheid, Dr. K. Faber, is 16 Januari jl. te Soerabaja overleden. Hij is op verzoek zonder militaire honneurs begraven. Zoo meldt het S o e r. H.b l a d.

Aangevallen. Op de onderneming T j i n t a r a d j a, in Deli, is 8 Januari de assistent G e r b e r door een Javaanschen koeli met een parang ernstig aan het hoofd en den schouder verwond.

Oprichter van een Cultuurbureau. D r. J. G. C. V r i e n s, de met 1 Januari afgetreden directeur van 't Deli-Proefstation, heeft te Medan een bureau voor cultuurzaken geopend, meldt de S u m. P o s t. Dit bureau wil voorlichting geven op het gebied van de cultures, waar het Deli-Proefstation geen bemoeienis mede heeft, dus al de hier beoefende cultures — rubber, koffie, thee enz. — met uitzondering van de tabak.

Of hieruit later een 2de proefstation volgen zal?

In appèl. De Chinees, die tijdens de laatste relletjes te Soerabaja heeft deelgenomen aan de slachting van een Arabier en die door den Landraad veroordeeld is tot 20 jaar dwangarbeid in den ketting, gaat in hooger beroep.

Gratie. De heer J. C. v a n L e e u w e n, civielgezaghebber te Koepang, die bij vonnis van den raad van justitie te Makassar ter zake van doodslag veroordeeld was tot een gevangenisstraf van 1 jaar en 5 maanden, heeft van den Gouv.-Generaal algeheele gratie van straf verkregen.

Hoofd-Ooglijdersgesticht. De P r. B o d e verneemt, dat gedurende de afwezigheid van D r. W e s t h o f f, de leiding van de verpleging en behandeling in het ooglijdersgesticht te Bandoeng zal zijn toevertrouwd aan D r. G. P. U t e r m ö h l e n.

Agenten Nederl. Handelsmij. In den loop van Jan. j.l. werden door de N e d. H a n d e l m a a t s c h a p p i j sub-agentschappen geopend te Djokjakarta en Soerakarta, waarover het beheer voeren respectievelijk de heer J. J. S t a a r g a a r d en de heer P. R. Z e e m a n. Deze laatste zal, als geëmployeerde belast met het kasbeheer te Batavia, vervangen worden door den heer J. H a m m i n k. De heer M. J. L u s i n k, van verlof uit Europa teruggekeerd, heeft de leiding van het sub-agentschap te Medan weder overgenomen van den heer B. G. J. W y n b e r g J r., die met buitenl. verlof gaat.

Een gouden feest. Den 17den Januari jl. vierde de N a t i o n a l e L e v e n s v e r z e k e r i n g s b a n k in Indië vertegenwoordigd door den heer C o s t e r v a n V o o r h o u d t, haar 50-jarig bestaan.

Suriname.

Onder den titel „W a a r o m n i e t w i j ?" geeft S u r i n a m e van 3 Januari eene beschouwing, die wij onder de aandacht onzer lezers willen brengen. Het blad schrijft:

„In onze zusterkolonie Demerara droomt men van een spoorweg dwars door het binnenland naar Brazilië, Georgetown naar Manaos verbindende.

Door een dergelijke spoorlijn zal de verbinding van Manaos en verschillende andere belangrijke Braziliaansche handelscentra, w.o. zelfs Rio Janeiro met Liverpool en New-York verscheidene dagen verkort worden, waardoor dan de Braziliaansche uitvoer zich over die lijn bewegen zal.

Terwijl de rentabiliteit van de onderneming verzekerd schijnt — hierover straks nader — wordt tevens de hoofdstad der Britsche kolonie met een vaart opgestooten onder de rij van voorname wereldhavens, hetgeen, zooals begrijpelijk is, van onberekenbaar voordeel moet worden voor de stad zelve in de eerste plaats — maar ongetwijfeld ook als weerslag, voor de heele kolonie, welker geldmiddelen zich sterk zullen verbeteren.

Gebr. P. H. CAMINADA
LANGE HOUTSTRAAT 3
HAAG - Telefoon 713
SPECIAAL ADRES VOOR ALLE OPTISCHE ARTIKELEN,
BRILLEN, KIJKERS, ENZ.
AANLEG EN ONDERHOUD VAN ELECTR. LICHT- EN SCHELGELEIDINGEN.

MAISON-DROUOT
WESSER & Co.
LANGE HOUTSTRAAT 7 DEN HAAG
INRICHTING TOT COMPLETE MEUBILEERING
BEHANGERIJ :: STOFFEERDERIJ
EIGEN MEUBELFABRIEK :: ANTIQUITEITEN

RIPPEN
PIANOHANDEL
PIET HEINSTRAAT 42
ELANDSTR. 17 TEL. 4683
VERHUREN STEMMEN

Dames- en Heeren-
Mode-Artikelen.
VAN BOMMEL,
VLAMINGSTRAAT 8—10 - Telef. 5501.
Handschoenen.

VACANT

HEINEKEN'S
Glazenwasscherij
STOOM JALOEZIEËN-
en ROLLUIKENFABRIEK
Fabriek v. Geschilderde GORDIJNEN
in meer dan 500 dessins.
„Klenus" Stofzuig-Machine.
HOF- EN RIJKSLEVERANCIERS
's-GRAVENHAGE
Kettingstraat no. 6 TELEFOON :-: 2478. :-:

Maar, ongetwijfeld, moet het grootste belang van zulk een spoorweg gezocht worden in de opening van het binnenland, welke een exploratie der kolonie van het Noorden naar het Zuiden gemakkelijk maakt.

In de Demerarische Argosy vonden wij een artikel over de kwestie van den spoorweg naar Brazilië, welk artikel eenig inzicht in de mogelijkheid eener dergelijke constructie verschaft. Daarin wordt echter vóór alles verklaard, dat een spoorweg naar het binnenland zeer weinig kans heeft ooit een betalende onderneming te worden, wanneer de aanleg zich niet over de Braziliaansche grens naar Manaos uitstrekt".

Daarna geeft het blad een beschouwing over den handel van Manaos en gaat dan aldus voort:

„Waarom niet wij? vroegen wij aan het hoofd van dit artikel. Inderdaad waarom niet wij? Dezelfde voordeelen, die Britsch Guyana van den spoorweg naar Brazilië hoopt te genieten, kunnen ons te beurt vallen, als de spoorweg in plaats van naar Georgetown, naar Paramaribo wordt aangelegd.

En wij verkeeren voor den bouw van dien spoorweg in gunstiger omstandigheden dan Georgetown.

Ten eerste hebben wij een betere haven, waardoor wij ook beter dan de hoofdstad der zusterkolonie zullen kunnen voldoen aan de eischen, die de scheepvaart zal stellen aan het eindpunt der spoorlijn Manaos—Guyana.

Verder is de weg van Paramaribo naar Manaos korter dan van Georgetown naar Manaos, waardoor aanzienlijk zal bespaard worden op aanleg en exploitatie-kosten, terwijl de verbinding met New-York en Liverpool daardoor nog korter wordt voor de Braziliaansche handelsstad. Meer nog, wij hebben een belangrijk deel — 166 K.M. — van den spoorweg naar het binnenland al en juist in de richting van de eventueele verbinding Paramaribo—Manaos. Weer een besparing van eenige millioenen op den aanleg.

Voor ons stelt daarenboven deze spoorverbinding voordeelen in uitzicht, welke de lijn Georgetown—Manaos niet ten deel zullen vallen. Een lijn Paramaribo—Manaos zal aan de Fransche goudzoekers in de Inini een korten en minder gevaarlijken weg die over de vele vallen van en naar St. Laurent opleveren, waardoor de duizende goudzoekers in dat goudland van den spoorweg gebruik zullen maken om zich te Paramaribo te approviandeeren en er later het verkregen product te verkoopen.

De vooruitzichten voor onzen handel bij den bouw van een dergelijken spoorweg zijn niet te overzien. „Reusachtig" zegt in dit geval veel te weinig.

Paramaribo zal als met tooverslag worden veranderd — van een onbeteekenende stad tot een wereldhaven — tot de trait d'union tusschen Zuid-Amerika en Europa en Noord-Amerika.

Zij zal Barbados, die eenigermate deze rol speelt en daardoor bloeit, overschaduwen.

Ons binnenland wordt opengesneden. De rijkdommen — om maar iets te noemen: aan balata — zullen bereikbaar worden. Acht millioen hectaren der kolonie, waarvan de exploitatie voor de eerste eeuw vrijwel onmogelijk scheen, zullen aan land en volk voorspoed bezorgen.

Ons huidig spoorlijntje, een schadepost nu het in het bosch doodloopt, zal nieuw leven ontvangen en aanzienlijke winsten afwerpen.

Maar, wie zal deze onderneming aandurven, waarmede op z'n minst 25 à 30 millioen gemoeid zijn?

Van het Moederland kan dat niet verwacht worden. De hoop om deze zaak tot stand te brengen, moet eenig en alleenlijk gevestigd worden op een Amerikaansche combinatie.

Wij doen daarom een beroep op allen, in wier vermogen dit ligt, de aandacht van geldmannen op deze onderneming te vestigen, in de hoop, dat als een syndicaat zich ervoor opdoet, onze regeering zich beijveren zal het alle moeilijkheden uit den weg te ruimen, hier zoowel als bij de betrokken Braziliaansche regeering.

Een spoorweg Suriname—Brazilië kan de gouden sleutel zijn, die de schatkamer der kolonie opent."

Tot zoover Suriname.

Op onze beurt vragen wij: waarom niet wij? Waarom eene Amerikaansche combinatie? Ons land is klein, maar zou zulk een onderneming de kracht onzer geldmannen te boven gaan? En zou bv. een Nederlandsch-Braziliaansche combinatie niet de voorkeur verdienen boven een Amerikaansche? Zouden onze diplomatieke agenten in Brazilië geen nuttig werk doen als zij eens — en zonder dralen — de voelhoorns uitstaken?

***

In Suriname van 10 Januari lezen wij

„De Agent van den K. W. I. M. schrijft ons het volgende:

Volgens een uit New-York ontvangen telegram zal het s.s. Suriname ook de volgende week geen vruchten laden.

In verband met deze omstandigheid zal het schip Donderdag 16 dezer inplaats van Zaterdag 18 dezer van hier vertrekken.

De planters zullen dus met een grooten oogst blijven zitten. De opkoop der bacoven tot 15 Febr. is feitelijk fictief. Het kan er niet bij ons in, dat de koelmachine nog niet in orde gemaakt zou zijn. Wat voert de machtige maatschappij in haar schild? vroeg onze oud-gouverneur Mr. Smidt. Wij meenen het antwoord hierop gevonden te hebben en zullen onze lezers in het volgende no. daarmede in kennis stellen."

Door deze toezegging werd onze nieuwsgierigheid natuurlijk sterk geprikkeld, maar, tot onze groote teleurstelling, bracht het volgende nummer het antwoord op de vraag niet.

Nog een opmerking. Had de Fruit-Company niet eenige werklieden kunnen meegeven om, gedurende de reis, de koelinrichting in orde te maken?

***

De West van 14 Januari geeft in een artikel, getiteld „De laatste kans verkeken?" een overzicht van hetgeen in den laatsten tijd met betrekking tot den bacoven-uitvoer is geschied. Het blad raadt dan aan iemand naar de United Fr. Cy. te zenden ten einde mondeling te onderhandelen over de voortzetting van den bacovenaankoop. En mocht de zaak niet slagen dan eischt — zegt het blad — het belang van de zaak, dat nieuwe pogingen tot afzet in Europa worden aangewend. Het blad onderschat de moeilijkheden hieraan verbonden geenszins, vooral omdat het meent te weten, dat tusschen de Fruit-Company en den Kon. West-Ind. Maildienst een contract bestaat, bepalende, dat de eerste de laatste geen concurrentie zal aandoen in het vervoer op Suriname, terwijl omgekeerd de laatste zich verbindt geen bacoven van Suriname te vervoeren voor anderen dan de Fruit Co.

Wanneer echter de Fruit Co. bereid is de vruchten van Suriname weder op te koopen, zal ook die moeilijkheid wel te overwinnen zijn.

In ieder geval mag geen moeite, aldus eindigt het blad, gespaard en geen kans, hoe gering ook, worden verzuimd, om afzet te vinden voor den bacovenoogst, die — o, ironie! — thans overvloediger blijkt te zijn dan men ooit had verwacht.

***

Uit hetzelfde nummer van De West dit bericht:

„Uit goede bron vernemen wij, dat op de goudconcessie van den heer Wong Lun Hing aan de Marowijne, dezer dagen een kleine diamant is gevonden.

In dezelfde streek waar in den laatsten tijd zulke veelbelovende kwikzilver-ertsen zijn gevonden.

Het diamantje wordt geschat op een waarde van vijftig gulden. Het is opgezonden aan de Surinaamsche Bank te Paramaribo. Niet onwaarschijnlijk zal het Bonidoro Syndicaat — hetwelk optie heeft op terreinen in de streek, waar kwikzilver-ertsen zijn gevonden — zich ook interesseeren voor 't onderzoek van het terrein waar de diamant is gevonden.

***

In verband met hetgeen wij in onze vorige nummers mededeelden over het debat in de Koloniale Staten betreffende de vergunning tot het doen van tapproeven volgens de Venezolaansche methode, zij hier vermeld, dat de Koloniale Staten in hun vergadering van 8 Januari de volgende — gewijzigde — motie's van het statenlid Van Ommeren met algemeene stemmen hebben aangenomen:

De Koloniale Staten,

van oordeel, dat in het belang der kolonie het noodig is aan de vergunningen tot het nemen van tapproeven volgens de Venezolaansche methode, verleend aan de Balata Compagnie Suriname en aan de firma Ter Laag & Co., meer beperkende bepa-

GENEALOGISCH-HERALDISCH BUREAU

CARL KÖFFLER

's-GRAVENHAGE - 22 SUEZKADE.

Belast zich met:

1e. het verstrekken van inlichtingen op het gebied van geslachts-, wapen- en zegelkunde in den uitgebreidsten zin;

2e. het nasporen van familiebetrekkingen, zoowel binnen- als buitenslands;

3e. het opsporen van familiewapens en zegels;

4e. het samenstellen van zoo volledig mogelijke geslachtsregisters en het opmaken van kwartierstaten onder overlegging der authentieke bewijsstukken;

5e. het bijeenbrengen der benoodigde wettelijke stukken ter eventueele erkenning, inlijving, of verheffing in den Nederlandschen Adelstand, alsook tot het officieel verkrijgen van naamsverandering;

6e. het oplossen van onbekende wapens;

7e. het teekenen en schilderen van hoofd-, alliantie- en kwartierwapens, zoowel op papier als perkament, paneel, enz.

8e. het graveeren van cachetten en zegelringen in alle metalen en half-edelgesteenten, het vervaardigen van stempels en cliché's tot het bedrukken van postpapier, het branden van wapens in glas, het leveren van boekbanden, portefeuilles, enz. met in leder gedreven wapens; enz.;

9e. het ontwerpen en leveren van ex-libris.

Redactie en Administratie van „Het Zoeklicht voor Genealogie en Heraldiek".

1ste Rotterdamsche
Maatschappij van verzekering op het leven
Oudehavenkade Nr. 1. Plan C, Rotterdam.
Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.

Levensverzekering
in elken vorm.

Hoofdvertegenwoordiging voor Ned. Oost-Indië te SOERABAIA.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149.

VLEUGELS.
PIANO'S.
KUNSTSPEL-PIANO'S.
ORGELS.

VERHUUR.
PIANO's van f 5.— p.m. of f 50.— p.j. af.
VLEUGELS „ „ 8.— „ „ 80.— „ „

REPARATIE. STEMMEN.
RUIL.

Afd. Gebruikte Instrumenten.

SPECIALE INRICHTING voor het GEREEDMAKEN voor de TROPEN.

lingen te verbinden dan bij die vergunningen is geschied,

gaan over tot de orde van den dag.

De Koloniale Staten,

van oordeel, dat 't noodig en wenschelijk is vast te stellen, welke de huidige toestand der balatabosschen is en welke de toekomst der balata-industrie volgens de huidige exploitatiewijze kan geacht worden te zijn,

noodigen het bestuur uit een oordeelkundig onderzoek daarnaar te doen instellen.

***

De West van 10 Januari verneemt, dat bij resolutie van den Gouverneur bepaald is, dat drie jongelieden, bestemd voor de opnemings-brigade in Suriname, voor rekening van den lande naar Nederland zullen worden gezonden en van daar naar Indië, om tijdelijk bij den topographischen dienst aldaar werkzaam te worden gesteld. Daarna zullen zij terugkeeren naar Suriname om te werken aan de topographische opname der kolonie. De jongelieden, die daarvoor in aanmerking komen, zullen vooraf in Suriname een examen hebben af te leggen.

Curaçao.

De onlangs opgerichte Mijnmaatschappij Curaçao heeft een kapitaal groot *f* 6001000, verdeeld in drie aandeelen, waarvan de firma Hope en Co. er twee bezit ten bedrage elk van *f* 3 millioen en het derde van *f* 1000 aan de firma Wartburg en Co. te Hamburg behoort.

Herinneren wij onze lezers, dat Santa Barbara voor den heer Godden door diens zoon voor 6 ton gekocht werd op 5 November jl., dan ligt de conclusie voor de hand, dat met deze som de oorspronkelijke mede-eigenaars uitgekocht zijn en de firma Hope — lees Godden — nu de eenige eigenaar is, zoodat in Nederland wel geen financiëel voordeel met de exploitatie zal behaald worden.

***

In een correspondentie uit St. Martin in de Cur. Koerier leest men:

„De katoenteelt is veel vooruitgegaan en belooft rijken oogst. Het schijnt alsof de landbouw de redder van St. Martin zal worden. Mogen de marktprijzen dezelfde blijven! Met het begin van 't jaar is de temperatuur op dit eiland lekker koel. Men voelt alsof men in een gematigde luchtstreek woont. Gedurende de maand Dec. heeft een aardbeving onzen bodem weer doen sidderen."

***

De Cur. Crt. schrijft:

„Indertijd was er sprake van, dat hier de ricinus-cultuur op uitgebreide schaal zou worden uitgeoefend. Tot een uitgebreide cultuur is het niet gekomen, wel is men hier en daar met kleine aanplantingen begonnen. Nu schijnt er op Jamaica een groote beweging te zijn ontstaan voor de cultuur van dit gewas. Deze zaak behandelende, schrijft het Journal van de landbouw-maatschappij van Jamaica o. a.: „Wij koesteren geen groote verwachtingen betreffende belangrijke opbrengsten, welke door velen voorgespiegeld worden en waarschijnlijk zal het slechts een cultuur zijn voor gronden, die anders braak zouden moeten liggen. Bovendien is deze cultuur niet rentegevend voor 'n kleinen planter met beperkte terreinen, waar zij uitgeoefend kan worden"."

***

„Sedert de dagen van president Castro's regeering in Venezuela, zijn de diplomatieke betrekkingen tusschen deze republiek en Frankrijk afgebroken geweest. Blijkens een kennisgeving van den Venezolaanschen Minister van Buitenl. Zaken, opgenomen in het Boletin Comercial, zijn deze betrekkingen tusschen de beide landen hersteld."

Het wordt nu tijd, dat de sedert 1908 afgebroken betrekkingen met Nederland ook voor herstelling in aanmerking komen.

***

De ex-president van Venezuela Castro is natuurlijk tijdens zijn gedwongen verblijf in het Quarantaine-station, nabij New-York, op welke plaats hij niet mocht landen, geïnterviewd door correspondenten.

Een dezer vroeg hem of het waar was, dat zijn vertrek uit Venezuela lang vooruit was voorbereid en dat hij groote sommen gelds vooruit in veiligheid verzonden had. Castro ontkende alles met nadruk en zeide: „Alles behalve mijn eer liet ik in Venezuela achter." En ten bewijze, dat hij werkelijk vertrokken was om een operatie te ondergaan, toonde hij het litteeken op eene, niet nader te noemen, plaats, dat de operatie achter had gelaten.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Het rondschrijven van Helsdingen. Ter nadere verklaring van de noot op blz. 7 van Het Koloniaal Weekblad van 30 Januari j.l., no. 5, nemen wij hieronder over den inhoud van een gehectografeerden brief, waarvan dus verondersteld mag worden, dat deze aan meerdere personen verzonden is:

„Weltevreden, 27 Nov. 1912.

Aan
den HoogEd.gestr. Heer ....
Regent te ....

Ondergeteekende, Mr. C. C. van Helsdingen, tijdelijk leeraar aan het Gymnasium Willem III, afd. B. te Weltevreden, heeft bij dezen de eer zich met het ondervolgende tot U HoogEdelgestrenge te wenden.

In den laatsten tijd is herhaaldelijk de vraag gesteld of 'n regent — als zijnde (naar men meende althans) het geestelijk hoofd van den Mohamedaanschen

FEUILLETON.

Soerabajasche Echtscheiding.

Erna schrijft als slot harer zoo onderhoudende „Soerabajasche Causerieën" in het Bat. Nieuwsblad:

„Vele maanden lang heb ik niets van mij laten hooren, en de lezers van mijn causerieën zullen wel gedacht hebben: „is die mevrouw Erna dood, heeft ze aan de gevolgen van de Soerabajasche „p.p.c." in een ziekenhuis gelegen, is ze onder een automobiel geraakt, of is ze met de Noorderzon vertrokken zonder haar rekeningen bij Matthias en Maison Chic te betalen?" Niets van dat alles. Niet de besmettelijke „p.p.c." hadden haar aangetast, maar iets véél ergers: De besmettelijke echtscheidings-ziekte had haar te pakken. En dan ben je niet in een stemming om causerieën te schrijven. Ik was, om in de beweging te blijven, en voor „vol" te worden blijven aangezien, aan het echtscheiden geraakt. Je kunt hier ook bijna niet anders. Iedereen, die een beetje in de Soerabajasche society beteekend, is echtgescheiden (ge-echtscheid?) geweest of gaat echtscheiden. Het is bourgeois om gelukkig getrouwd te blijven. Dat doe je niet meer tegenwoordig. Dat is achterlijk, ouderwetsch. Een Fransche moderne schrijver zou zelfs zeggen: „c'est immoral!"

Nu, je wilt toch met de anderen meedoen, hè? Anders raak je zoo ten achteren, en kan je niet meer meepraten. Bijna al mijn vriendinnen waren echtgescheiden of gingen echtscheiden, en je hóórde over niets anders. Al die gesprekken er over werken héusch aanstekelijk. Zoo'n echtscheiding heeft voor een nog nooit gescheiden vrouw, wat de Franschen noemen tout le charme de l'inconnu. En het is ook weer eens iets anders, een afwisseling in dat sleur-leven van alledag. Bovendien, dit vertelde een pas gescheiden vrouwtje mij, geeft het een vrouw zooiets pittig pikants. De heeren kijken haar opeens héél anders aan.

Zoo... of ze nu nog wel 'n kansje kunnen hebben. En of ze, zelfs al in de dagen van de scheiding, wel genegen zouden zijn om le mari zoolang te remplaceeren. Zoo zijn de mannen nu eenmaal!

Of ik dan mijn man bedrogen had? Of hij mij bedrogen had? Of we ruzie hadden gehad? Heelemaal niet! Daar is mijn mannie een veel te groote goedzak van een lobbes voor. Je kunt over hem lóópen, tegen hem leunen! — Maar... hij verveelde me. Tenminste, dat dacht ik. Voilà! Dat is alles. Dat is niets en dat is véél, al naar je wi t. Zoo'n man, die den godganschelijken dag op zijn kantoor zit, en dan in den vooravond om zes uur moe en lusteloos thuis komt, zich mandiet, een kop thee lebbert in een luien stoel, 's avonds eet, nu beetje blijft gapen, en dan achter de klamboe ver-

W. KALDENBACH
WONINGINRICHTINGEN
IN OUDE EN MODERNE STIJLEN
VALERIUSSTRAAT 38
's-GRAVENHAGE
TEEKENINGEN EN BEGROOTINGEN
KOSTELOOS VOOR BELANGHEBBENDEN

DORDTSCHE BANK
's GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14
Behandelt alle BANKZAKEN.

PRIJS f 180.-

„EMPIRE" Schrijfmachines
met zichtbaar schrift.
Generaal-Vertegenwoordiger voor NEDERLAND:
A. E. LEO
279 BEEKLAAN - DEN HAAG.

HERMAN VOORHOEVE BLOEMIST
ZOUTMANSTRAAT 40c - DEN HAAG,
beveelt zich aan voor het aanleggen en onderhouden van Tuinen en Villa's.
Sluit zeer voordeelige abonnementen tot onderhoud.

Geïmporteerde Amerik. Schoenen
HEALTH SHOES.
HEULSTRAAT 11
M. A. GREVE - Telef. 417
Specialiteit „EIGENGEMAAKT SCHOEISEL".

A. SCHRÖDER & Co.
GROENMARKT 25/26 's-GRAVENHAGE
ONTVANGEN:
NIEUWE UITGEBREIDE COLLECTIE
VIYELLA.
VIYELLA-BLOUSES
IN ELK GEWENSCHT PLOOIMODEL à f 6.50.

ALOM BEKENDE MERKEN
van goede qualiteit, welke tevens goedkoop zijn, te voeren is in het voordeel van elken handelaar. Wendt U daarom tot ons om prijzen voor TOUR BOWN EN GLORIA (W. K. C.) RIJWIELEN, welke door de grootste tokohouders in Oost- en West-Indië reeds worden verkocht en met succes. Voor BANDEN en RIJWIELONDERDEELEN kunnen wij U de meest voordeelige prijzen maken. Aanbevelend,
S. VAN DER BIJL, Waterlooplein 96/8, AMSTERDAM.

TOKO BAHROE
Van Kinsbergenstraat 126, bij de Prins Hendrikstraat, DEN HAAG. Intercomm. Tel. 4796.
SPECIAAL ADRES VOOR GOEDE SAMBALLANS EN BOEMBOE'S.
Firma BARNAS & DIEMERS, Importeurs.

godsdienst — een anderen dan dien godsdienst (het moet er niet toe welken) zou kunnen en mogen belijden, zonder verlies van zijn ambt. Dienaangaande zou ondergeteekende U H.E.G. de navolgende vragen willen stellen:

I. Op grond waarvan wordt de Regent beschouwd als geestelijk hoofd van den Mohamedaanschen godsdienst?

a. Op welke wettelijke bepalingen moet die opvatting berusten? Alleen op art. 124 R. R. jo. 17 hunner instructie? Maar wordt met dat o p p e r t o e z i c h t dan iets anders bedoeld dan politioneel toezicht? Is er in verband met die bepalingen eenige regeeringsdaad of -uiting (bijbladen enz.) waarin die opvatting: Regent = geestelijk hoofd, wordt gehuldigd?

b. Of is die opvatting soms gevolg van eenige Mohamedaansche leerstelling dan wel van traditie of adat? Ik herinner hierbij aan de vroeger zeer algemeene gewoonte, dat de Europeesche ingezetenen onder aanvoering van den resident en zijne ambtenaren zich aan het einde der vasten begaven naar de K a b o e p a t e n om den Regent en zijne inlandsche ambtenaren officieel geluk te wenschen met die gebeurtenis. Bestaan nog meer dergelijke practijken, waardoor de bevolking in haar meening wordt versterkt, als zoude de Regent officieel door de regeering zijn erkend als het geestelijk hoofd van den Mohamedaanschen godsdienst? Zoo ja, dan houd ik mij voor uitvoerige vermelding gaarne aanbevolen.

II. Acht U H.E.G. het onraadzaam om tot Regent te benoemen of als zoodanig te handhaven, iemand, die een anderen godsdienst belijdt? Is het naar Uwe meening onmogelijk, dat een dergelijk Regent het oppertoezicht over den Mohamedaanschen godsdienst (beter over alle door Inlanders beleden godsdiensten) behoudt? En waarom?

III. Acht U H.E.G. het voorts billijk, dat de beleden godsdienst een beletsel is voor de benoeming tot dat ambt? Mag een zoo belangrijke rang voor belijders van andere godsdiensten afgesloten blijven?

Een spoedige en zoo mogelijk uitvoerige beantwoording dezer vragen zal door ondergeteekende op hoogen prijs worden gesteld.

(*w.g.*) C. C. VAN HELSDINGEN."

De B o e d i O e t o m o, die van dezen brief in haar nummer van 16 December 1912 een Maleische vertaling geeft, vindt dien „vreemd" (a n è h). Alvorens een oordeel er over uit te spreken, wil het blad de eventueele publiceering der ingekomen antwoorden afwachten.

Indiërs en Blandas. De S i n a r D j a w a geeft een beschrijving hoe een beschonken Europeaan, die in een bioscoop te Bandoeng het een Indische dame lastig maakte, aanleiding gaf tot een echt Indische vechtpartij tusschen t o t o k s en *Indo's* of Indiërs (zooals zij zich na de oprichting van de *Indische Partij* liever noemen), waarbij ook den politieagent B r o e r s een pak slaag werd toegediend. Het blad verheugt zich met den Indo, die den pur sang Europeaan „geklopt" heeft, geeft uiting aan het onverholen pleizier van den Inlander, die bij zulke gelegenheden kan afgeven op de meerdere beschaving van de boven hem gestelde overheerschers.

Zoo ook, toen onlangs te Bandoeng een vechtpartij heeft plaats gehad tusschen de heeren M u l d e r, redacteur van de P r e a n g e r B o d e en A g e r b e e k, administrateur van D e E x p r e s, orgaan van den heer D o u w e s D e k k e r en D e I n d i s c h e P a r t i j. De heer M u l d e r werd afgeranseld, omdat hij in zijn blad op de Damesleden van de I n d i s c h e P a r t i j gescholden had. Flink zoo! schrijft de P e r n i a g a ä n van 7 Januari j.l.

Het oordeel van Inlanders over de „Indische Partij". Op verschillende plaatsen op Java heeft de I n d i s c h e P a r t i j vergaderingen gehouden, waarin duidelijk gemaakt werd, wie zij met „I n d i ë r s" bedoelt, n.l. a l l e n, die in Indië geboren zijn, zoowel Europeanen (blijvers), die Indië als hun tweede Vaderland beschouwen als Europeanen (trekkers), die ook in den vreemde niet vergeten, dat zij hun verworven positie en fortuin aan Indië te danken hebben. Daarbij werd luide de broederlijke eensgezindheid en gelijkheid van blank en bruin en geel gepredikt, op aaneensluiting en samenwerking aangedrongen. In verschillende Inlandsche bladen uiten zich stemmen, die min of meer tegen die aansluiting gekant zijn, omdat zij een zekere categorie van Indo's, die zich juist bij D e I n d i s c h e P a r t i j aangeschaard heeft, niet vertrouwen. „Klets" — zoo laat zich een Inlander uit — „dat zij ons beschouwen als broeders. Die „broederlijke eensgezindheid" bleef in en buiten de vergaderingen slechts bij w o o r d e n. In werkelijkheid kijkt de Indo ons minachtend aan. Hij zal ons als bondgenoot in den strijd gebruiken, maar ons, als hij zijn doel bereikt heeft, aan ons lot overlaten. Op de vergaderingen waren wij beleefd genoeg om te zwijgen, maar namen toch het bewustzijn van een kleine verergering onzer bezwaren en grieven mee naar huis". De groote hoop, die volgens een zekeren K j a i D o s o r i in de B i n t a n g S o e r a b a j a, aan geestesverzwakking lijdt, heeft Douwes Dekker tot nu toe geloovig geëerd en gevolgd, hem als een laatste strooihalm der hoop vastgegrepen, maar voor den afgetobten Inlander zal alles bij het oude blijven. Wat zal o. a. een gevolg zijn van dien gepredikte gelijkheid? Inlanders zullen door Indo's uit betrekkingen verdreven worden, die nu nog alleen voor Inlanders openstaan. Een Indo bijv. die wedono wordt? En zouden ook klerken e d. van de gouvernements-bureaux niet door Chineezen van de baan geschoven kunnen worden? *)

Veel vertrouwen heeft deze Inlandsche schrijver niet in die aansluiting en gelijkheid, z. i. ware het veel beter, dat de Inlanders door middel hunner eigen

*) De Chineezen werden wellicht juist daarom niet toegelaten tot het afleggen van het z g.n. klein-ambtenaarsexamen dat hen de weg naar de gouv.-bureaux kon openen.

zwijnt, wàt hèb je er eigenlijk aan! En dan zoo alle dag in dag uit hetzelfde!

Zal ik eens zeggen wat de eigenlijke oorzaak van vele echtscheidingen hier is? De onzedelijkheid, de hartstocht, de verboden vrucht? Mis hoor, die maar voor een klein deel. Het is, t o u t s i m p l e m e n t: d e v e r v e l i n g. De meeste vrouwen, die echtscheiden, v e r v e l e n zich. Als ze zoo'n ganschen dag dien onze lieve heer geeft, alléén zitten, en 's avonds komt manlief thuis, môe van het gepieker en het getob op het kantoor, zoo heelemaal zonder l e s a r d e u r s d e l a j e u n e s s e, dan gaat een vrouw zich verbeelden, dat ze ongelukkig is. Dat ze verwaarloosd wordt. Dat haar man niet meer om haar geeft. Dat het leven voor haar uit is. Dat ze op die manier oud en leelijk zal worden, als een bloempje, dat niet meer gekweekt wordt. Dat andere mannen veel aardiger voor haar zijn. Die bijv. en diè, en diè! Die vinden nog wèl wat aan haar. Die kijken haar nog bewonderend, en zelfs smachtend aan! Diè zouden haar niet verwaarloozen, maar op de handen dragen! Enz. enz. De thema's zijn meestal dezelfde. Alleen met nu en dan andere variaties.

Enfin, ik kreeg het te pakken. De echtscheidingsmanie van Soerabaja bedoel ik. Ik was niet van plan om, zooals een echt-gescheiden vriendin van mij het een beetje c r û noemt, nog langer uit te blijven drogen, zonder hartstochtelijke liefde. Ik wilde wat ze in moderne Duitsche theaterstukken noemen, m i c h a u s l e b e n, en vrij zijn. Een nieuw leven beginnen, zonder sleur. Alléén maar met sensaties en emoties en avonturen. Net zoo vrij zijn als die vriendinnen van me, die nu zoo heerlijk gescheiden zijn en allemaal al weer 'n nieuwe vlam hebben, veel beter, vóél hartstochtelijker, véél romantischer dan hun vroegere vervelende sullen van mannen. Je leeft maar ééns. En je moet net zoo lang zoeken tot je vindt, zeggen ze......

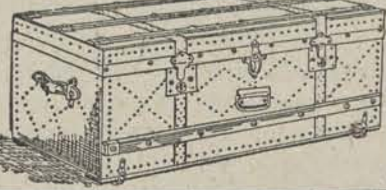
En dus, op een goeden morgen, toen mannie naar kantoor was, ben ik „weggeloopen", zooals dat heet. Eerst heb ik alle linnenkasten netjes in orde gelegd, want de boel moet er niet slordig uitzien als er later anderen in komen. Dan zeggen ze nog dat je een slons bent of zoo iets. En ik heb netjes alle knoopen aan mannies hemden nagekeken, en aan andere intieme kleedingstukken. Een briefje heb ik achtergelaten. Dat hóórt zoo. Dat zie je in alle komediestukken over echtscheiding. Ik weet niet precies meer wat er in stond, want ik schreef het vreeselijk nerveus en haastig, net als ik het een paar dagen geleden Asta Nielsen in de bioscoop had zien doen. Er kwam zoo iets in voor van: „ik houd niet meer van je", „toch goede vrienden blijven", „altijd lieve herinnering blijven behouden", „een nieuw leven beginnen" en „leven zonder mooiheid maar in enkel sleur heeft geen waarde", en „anders beiden ten onder gaan", enz. enz. enz. Enfin, al de bekende dingen.

Onze Nonnie heb ik meegenomen, Fritsje was net

A. SCHARENBERG,
HOFLEVERANCIER. Tel. interc. 2443.
ORFÈVRERIE CHRISTOFLE
Berndorfer Metallwaaren-Fabrik ARTHUR KRUPP,
BERNDORF N.O.
ALPACCA :: ALPACCA ZILBER.
ENGLISH AND AMERICAN PLATE-WARE.
Vernikkelde Huishoudelijke Artikelen
van bekende beste kwaliteit.
LUXE ARTIKELEN :: BYOUTERIEËN.
15, HOOGSTRAAT 15, DEN HAAG.
Specialiteit in Electrische Verwarmingsapparaten.
HET BESTE SYSTEEM EN DE BESTE KWALITEIT.

VACANT

PIERRE SCHREINER
ZOUTMANSTRAAT 18-20-22-45
DEN HAAG
Bedden- en Meubelmagazijnen
BEHANGERIJ STOFFEERDERIJ

W. POPPINK, Telefoon No. 4485.

PRINS HENDRIKSTRAAT
141—143 Den Haag.
Geheel gepantserde Hutkoffers. Voor het bagageruim, 100 cM. lang, 50 cM. breed, 50 cM. hoog, m. bak f 10.50. Voor de hut 100 cM lang, 50 cM. breed, 36 cM. hoog, met bak f 9.—. Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. br., 40 cM. hoog m. bak f 9.50.

N.V. BERLITZ-SCHOOL Mij.
welbekend bij allen die met verlof in Nederland vertoeven.
Noordeinde alleen 42B, boven Maison KRUL.
Telefoon 6318.
TALEN: DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCH, ITALIAANSCH, SPAANSCH ENZ.
door ontwikkelde leeraren, uit de desbetreffende landen, die eene zuivere uitspraak vrij van dialect bezitten.
Om teleurstellingen te voorkomen, lette men vooral op het juiste adres Noordeinde 42b, boven Maison Krul.
AMSTERDAM - Keizersgracht 300.

VERKOOPHUIS
GROOT HERTOGINNELAAN 103
VALERIUSSTRAAT — Tramhalte lijn 3 — DEN HAAG
Eenig adres voor hen die zich goed en voordeelig van nieuwe of TWEEDEHANDS MEUBELEN willen voorzien.
DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND van 10—4 uur.

FIRMA W. ROELOFSEN
WIJNHANDEL
COLUMBUSSTRAAT 101 's-GRAVENHAGE
TELEFOON No. 2774
SPECIALITEIT IN FIJNE LIKEUREN,
WHISKY EN GEDISTILLEERD

vereenigingen zelf voor hunne belangen en hunne zelfstandigheid op trachten te komen.

In 's Lands gevangenis te Buitenzorg. De Pembrita Betawi deelt mede, dat, toen de assistent-resident van Buitenzorg een paar maanden geleden op een nacht onverwachts een inspectie in 's Lands gevangenis aldaar maakte, hij er eenige gevangenen niet aantrof, die als zeer gegoed bekend stonden. Bij onderzoek bleek, dat zij met vergunning van den cipier den nacht buiten de gevangenis of in de vertrekken van den cipier doorbrachten, en dat zulks herhaaldelijk werd toegestaan. Als magang (hulpschrijver) gekleed, liepen zij de gevangenis in en uit. Deze cipier werd daarna „niet eervol" uit zijne betrekking ontslagen.

Verschil van smaak. De Pembrita Makassar weet te vertellen, hoe de Papoea's in sommige distrikten bizonder verzot zijn op kina-tabletten. Zoodra zij zich maar eenigzins onwel gevoelen, om welke reden dan ook, vragen zij er om, likken er eerst aan en zuigen ze daarna bij wijze van ulevel of hopje langzaam op, om zooveel en zoolang mogelijk van den bitteren smaak te genieten. Er moeten er ook zijn, die op dezelfde manier zoutbriketten verorberen!

WAT DE CHINEES VERTELT.

De huizennood te Batavia. Nieuwe huizen worden tegenwoordig gebouwd op terreinen, die daarvoor vroeger niet in aanmerking kwamen. De huurprijzen der bestaande woningen worden aldoor verhoogd. Zij, die van een gering inkomen, een klein traktement, moeten leven, komen thans in groote moeilijkheden. Zij worden genoodzaakt hun toevlucht te zoeken in eenvoudige behuizingen met atap gedekt, doch volgens het nieuwe rooireglement mag er niet meer met atapbedekking gebouwd worden. Wat nu te doen? Zoo vraagt de Perniagaän. Den Singkèhs kan het minder schelen om samen te wonen, bij andere families in te trekken, maar de Peranakan (op Java geboren Chinees), die ouders, vrouw en kinderen te verzorgen heeft, doet dat niet, daar het tegen de adat is. Hij wenscht een eigen huis te bewonen. Waar moet hij nu naar toe? De huizen van ƒ6 huur in de maand, zijn nu gebracht op ƒ 12. En het is opmerkelijk, dat alle voordeel van deze huurverhooging in de zakken der Arabieren terecht komt. Zoowel in de kampongs als in de Europeesche en de Chineesche wijken zijn of komen de meeste woonhuizen in handen van Arabieren. Inderdaad moeten we in deze hunne wijsheid bewonderen, merkt het blad op. Zij waren intijds er op bedacht die perceelen goedkoop aan te koopen en trekken er nu het voordeel van. De vermogende Chineezen hebben zulks niet gedaan; zooals nu blijkt, ten nadeele van zichzelf en hunne landgenooten. Zij hebben zich liever met geldspeculaties bezig gehouden om zonder veel moeite en arbeid zoo spoedig mogelijk rijk te worden. Zij hebben aandeelen in mijn-(goud) concessies genomen, tot zij er een beroerte van kregen; zóódanig in rijst gespéculeerd, dat zij er longtering van opliepen, en in suiker, totzij er zich een suikerziekte mee op den hals halen!

Gedane zaken nemen geen keer. 't Is echter te hopen, dat de Chineesche kapitalisten wijzer worden en ook voor de minder bedeelde landgenooten zullen zorgen, door voor hen goedkoope huizen te gaan bouwen. Er is sprake van, dat in de Prinsenlaan een nieuwe wijk voor ons, Chineezen, zal worden aangelegd. Laat ons nu zorgen, dat alleen door Chineezen daar huizen worden gebouwd, die dan ook goedkoop en geschikt voor ons zullen zijn.

De Hollandsch-Chineesche school te Batavia. Het aantal leerlingen op deze school is zoodanig toegenomen, dat het gebouw thans veel te klein is geworden, zoodat het bestuur naar een ander gebouw moest omzien. Er is overwogen of het niet beter zou zijn het bestaande pand aan te koopen om het te vergrooten; en in dien zin is nu beslist. Het perceel zal voor ƒ30.000 worden aangekocht.

De wegen in de gemeente Batavia. In hetzelfde blad wordt opnieuw geklaagd, dat de Bataviasche wegen nog nooit zoo slecht geweest zijn als thans; dat dit euvel met den dag erger en erger wordt; dat het dan ook meer dan tijd is, dat de gemeenteraad hier krachtig ingrijpt en zich door deskundigen laat voorlichten. Het lid in dien Raad, de heer P. A. de Nys Bik, heeft er met nadruk op gewezen en eene uitvoerige nota desbetreffende ingediend, welke in de plaatselijke bladen werd afgedrukt. Zij, die de belastingen mede opbrengen, ten deze vooral de Chineezen, hebben volle recht op goede wegen. De wegen, die niet in de drukke verkeerslijn liggen, zijn allerellendigst. Ook laat de besproeiïng der wegen daar véél te wenschen over. In de afgelegen buurten worden zij zelfs in 't geheel niet begoten.

In de vergadering der Vrijzinnige Kiesvereeniging te Batavia op 7 Januari j.l. heeft de Directeur der B. O. W., de heer Homan van der Heide, zeer ernstig geklaagd over den toestand van Tanah Abang, stille zijde, welke weg onberijdbaar is, één modderpoel gelijkt.

Hij was niet de eerste, die klaagde over den erbarmelijken toestand. Meer dan eens is door de bewoners van dezen weg bij den Raad geklaagd; maar op hun klacht werd geen acht geslagen. En de Raad had eigenlijk gelijk. Waarom nu juist de stille zijde van Tanah Abang verbeterd, als al de wegen van Batavia en Weltevreden zoo dringend om verbetering vragen?

Maar de klacht van den heer Homan van der Heide heeft geholpen. De verwaarloosde boel van Tanah Abang, stille zijde, waarnaar nooit werd omgekeken, omdat de Directeur van Gemeentewerken er nooit langs kwam, werd reeds den volgenden dag duchtig onder handen genomen.

Als dit nu maar een begin van verhooring is ook voor de wenschen van zoovele belasting betalende Chineezen en Inlanders, die al zoo lang vergeefs hebben geklaagd! Aldus besluit het blad.

---

naar Holland, bij zijn grootouders. Mijn man was toch zoo dol op Nonnie, ik wist dat het hem erg verdriet zou doen. Maar een kind hoort bij de moeder, wààr of niet? Vooral als het pas twee jaar is.

Toen ben ik bij de Jansens ingetrokken. Hij gescheiden en zij gescheiden. Dus oudgedienden, waar ik veel hulp bij kon hebben. En ze gaven me dan ook groot gelijk, en beloofden dadelijk om me te helpen. Ze hadden het nooit willen zeggen, maar ze hadden mijn man altijd een lammen vent gevonden, zonder fut, die een vrouw, waar spirit in zit, niet waard was. Een echten knul vonden zij hem, 'n lobbes. Zoo'n sleurleven is geen leven. Zoodra je merkt, dat het sleur wordt, moet je direct scheiden. En een nieuw leven beginnen. Enz. enz.

Den volgenden morgen ben ik naar een advocaat gegaan, naar Mr. X den gewieksten van Soerabaja, en een specialiteit in echtscheidingen. Hij haalt de moeilijkste er door, en gaat met zijn cliënt door dik en dun. Wel wat duur natuurlijk. Maar dan ook puik. Toen ik bij hem kwam, een beetje verlegen, zette hij me dadelijk op mijn gemak, en schoof me een lekkere fauteuil bij. „Zóó, mevrouwtje", zei hij, op de manier ongeveer van een dokter, „wilt u echtscheiden? Geneert u maar niet hoor! U is al de derde van ochtend die bij me komt. Het is altijd een beetje akelige geschiedenis, maar ce n'est que le premier pas qui coûte moet u maar denken. Het is een van die dingen, waar een vrouw tegenwoordig in Soerabaja nu eenmaal doorhéén moet. Ik zal het zaakje wel voor u opknappen, laat u alles maar aan mij over. Ik ben aan dergelijke dingen gewoon. Laat eens kijken (hier snuffelde hij in een boek), u is precies mijn vijf-en-veertigste echtscheiding dit eerste halfjaar. 't Loopt storm. Het schijnt in de lucht te zitten. Enne... vertelt u me nu eens... wat is de reden? Heeft uw man u... enfin, u weet wel wat ik bedoel... Of... pardon, maar u begrijpt, dat ik alles weten moet, anders kan ik u niet helpen... U moet me maar beschouwen als een soort dokter, die een diagnose moet opmaken... of heeft u uw man...... (hier keek hij naar een hertengewei aan den muur) ...... Neen, óók niet? heusch niet? U kunt 't anders gerust zeggen, u zoudt de eerste niet zijn hier in Soerabaja... Dus eenvoudig incompatibilité d'humeur zullen we maar stellen. Onze wet kènt dat niet. Dan moet een uwer de schuld op zich nemen, uw man natuurlijk. Dat is de lààtste beleefdheid, die een echtgenoot gewoonlijk zijn scheidende vrouw bewijst. Of zou hij tegenspraak voeren?"

Dat wist ik heusch niet. Ik had nog niets van hem gehoord. Als hij eens niet wilde? En ik zeide den advocaat, dat ik er bang voor was.

(Slot volgt).

AMERIKAANSCHE
Tandheelkundige Inrichting
Dir. H. W. VALKENAAR, Amerik. Mec. Dentist.
GEVESTIGD:
's-GRAVENHAGE, Wagenstraat 19,
naast de Firma Pander.

HAAGSCHE PHILATELISTEN-VEREENIGING

OPGERICHT 17 APRIL 1897

ERKEND BIJ KON. BESL. VAN 20 APRIL 1903, No. 58, STAATSCOURANT No. 110.

De Vereeniging stelt zich ten doel:
1o. De bevordering der postzegelkunde in het algemeen;
2o. Het verzamelen van postzegels en poststukken tusschen hare leden te bevorderen en te vergemakkelijken.

In het bijzonder tracht zij dit te doen door:
a) het doen circuleeren van koopboekjes, samengesteld door hare leden;
b) het uitgeven van een tijdschrift;
c) het vormen van een bibliotheek;
d) het doen circuleeren van tijdschriften;
e) het houden van verlotingen;
f) het houden van bijeenkomsten.

Alle verdere inlichtingen worden verstrekt door den Secretaris-Penningmeester
TH. H. KLINKHAMER,
Joan Maetsuyckerstraat 28.

AANVRAAG
VOOR HET
werkend / correspondeerend **Lidmaatschap**
DER
HAAGSCHE PHILATELISTEN-VEREEN.

M.

Hierbij deel ik U mede, dat ik werkend / correspondeerend lid der H. P. V. wensch te worden.

Tevens verklaar ik hierbij, dat ik geen handelaar in postzegels ben of plan heb zulks te worden. Ingeval ik evenwel postzegelhandelaar zou worden, zal ik voor het lidmaatschap bedanken. *)

Naam ....

Woonplaats ....

Beroep ....

Leeftijd ....

Voorsteller ....

Hollandsche referenties ....

....

Handteekening ....

Datum ....

Aan den Secretaris
der H. P. V.
— Contributie p. j. ƒ3.- en ƒ2.-
, Entree ƒ1.-

*) Indien men zich opgeeft voor het correspondeerend lidmaatschap vervalt deze verklaring.

Het Chineesch Nieuwjaar werd volgens de Perniagaän op 1 Januari j.l. te Bandong luisterrijk gevierd. In de Chineesche wijken was veel meer vreugdebetoon en gevlag dan in de Europeesche buurten.

De politie had voorzorgsmaatregelen genomen. Militairen waren op de been. Er gebeurde echter niets onordelijks.

Te Semarang en andere plaatsen hebben vele Chineezen evenwel het Chineesche Nieuwjaar niet op 1 Januari willen vieren.

Strijd tusschen Inlanders en Chineezen. Te Solo zijn de Inlanders en Chineezen nog altijd erg op elkaar gebeten. Ook de kinderen van weerszijden verkeeren onder elkaar op een gespannen voet.

De Sinar Djawa beweert, dat onlangs een Javaansch politieagent in de kampong Serangan ter hoofdplaats Soerakarta door vijf Chineezen werd afgeranseld.

Chineesche boycot van Japansche goederen. De Pewarta Soerabaja deelt mede, dat de Handelsmaatschappij Tik Djoe Liong te Semarang uit China bericht heeft ontvangen om in Ned.-Indië op te houden met den boycot van Japansche goederen, aangezien China en Japan tot een overeenkomst gekomen zijn.

Het zal echter nog wel eenigen tijd duren alvorens dit bericht tot op alle eilanden is doorgedrongen. Die boycot-beweging ten nadeele van den Japanschen handel heeft zich intusschen ook over de dessas op Java verspreid.

Wij lezen hierover in de Maleische en Chineesche bladen o.a.: Chinaman werpt de bij hem aanwezige Japansche goederen niet gaarne weg. Het had er allen schijn van, dat de boycot in de stad zeer ten voordeele van den Chineeschen kleinhandel in de dessa zou komen. De geboycotte goederen, in de kotta door de Chineezen niet geduld, werden in de dessa's aan den man gebracht. Eerst toen in de kotta de voorraad der geboycotte goederen zóó geslonken was, dat nieuwe aanvoer ophield, nam in de dessa's, aan den spoorweg gelegen, de eigenlijke boycot een aanvang!

De boycot-beweging wordt nu in de dessa's op de volgende manier voortgezet. Den klanten, die in de goenoeng-streken thuis behooren, wordt één voor één medegedeeld, dat binnenkort babah geen Japansche medicamenten meer in zijn toko zal hebben. Gevraagd naar de reden waarom hij zulke obat, die bijzonder lakoe (gewild) is, niet meer verkoopt, doet de Chinees met het ernstigste gezicht de mededeeling, dat thans pientere, gestudeerde landgenooten in negri Tjina uitgemaakt hebben, dat die obat Djepang ratjoen bevat, dienen moet om de vrucht af te drijven. De radja van Japan tracht zoowel het Chineezen-land als Java te ontvolken, om beide zonder slag of stoot te kunnen inpalmen.....

Ook voor andere Japansche artikelen wordt iets dergelijks verzonnen, om den dessaman de boycot-beweging krachtig te doen steunen. En met succes!

Hoog bezoek. De Pembrita Betawi deelt mede, dat te Batavia aankwamen de heeren The Tjing Boen en Tan Beng Khie, inspecteurs voor het onderwijs in de Chineesche taal in Nederlandsch-Indië. Zij werden door een deputatie van de Djwa Hak Hoe Tjong Hwe te Semarang en van de Tion Hoa Hwe Koan te Batavia van Tandjoeng Priok afgehaald.

Anti-christendom. In de Tiong Hoa Wi Sun Po waarschuwt Tiong Hoa Djin uit Medan zijn landgenooten om vooral niet voetstoots aan te nemen, wat de penditas (Christenleeraars) prediken, wier zoete woorden werken als vergif. Onze leer, zegt hij, en die van Mohamed zijn voor het Oosten goed genoeg, die behoeven waarlijk niet door andere leeringen vertroebeld en verontreinigd te worden.

Tan Goan Kiet te Soerabaja vraagt in de Ho Po of Dr. Sun Yat Sen werkelijk zoo knap, zoo hoog verheven is, als hij in verschillende Maleische bladen wordt geteekend. De hoogstaande Chineezen in China oordeelen anders. Onder de ontwikkelden is er daar niet één, die hem om zijne bekwaamheid en geschiktheid zeer prijst. Hij schijnt wel de gemoederen van onontwikkelden warm te kunnen maken; maar nauwere aanraking met personen, die in kennis met hem gelijk of hooger staan, heeft hij steeds gemeden. Van goede politieke inzichten heeft hij nog geen blijk gegeven.

Wat zou het gevolg zijn, als het groote Chineesche Rijk met zijn meer dan 400 millioen zielen geregeerd werd door zoo iemand, die het Christelijk geloof belijdt? vraagt het blad en vervolgt: Dr. Sun heeft dan ook begrepen, dat hij zich langzamerhand moest terugtrekken van het presidentschap der Chineesche Republiek en in zijne plaats Z. E. Yuan Sie Khay tot die hooge waardigheid doen verheffen. Goddank, zeggen met blijdschap alle Chineezen, die hun godsdienst liefhebben en hopen, dat het Chineesche Rijk zich zelfstandig zal kunnen ontwikkelen tot kracht en grootheid.

Lof voor Mr. Fromberg. Naar aanleiding van zijn lezing onlangs in het Indisch Genootschap te 's-Gravenhage gehouden, wordt deze oud-Indisch rechterlijke hoofdambtenaar in de Ho Po ten zeerste geprezen om zijn goede gezindheid jegens de Chineezen. Hij kent ons goed, zegt het blad. Laat ons hem daarvoor dankbaar zijn. hij wil ons meer vrijheid van beweging geven, zoo ook een familie- en erfrecht op Europeeschen leest geschoeid, een afzonderlijken burgerlijken stand doen invoeren. Hij heeft ook over de wenschelijkheid van monogamie gesproken. En na de vele nadeelen van de veelwijverij opgenoemd te hebben, besluit de Ho Po met de hoop uit te spreken. dat de monogamie voor de Chineezen in N.-I. bij de wet geregeld moge worden en dat de beschouwingen van Mr. Fromberg door de Regeering in gunstige overweging genomen mogen worden.

Van Vreemde Koloniën.

AFRIKA.

Onze mededeelingen zullen deze week voor een overgroot deel betrekking hebben op het zwarte werelddeel, waarvoor 't conflict Botha Hertzog, het door Engeland voorgenomen plan eener internationale conferentie, de krijgsbedrijven in Marokko en de terugkeer daarheen van generaal Lyautey bijzondere oplettendheid vragen.

Vat men de berichten samen, die ons bereikten over het conflict tusschen generaal Botha, eerste minister in Zuid-Afrika, en den pas uit 't ministerie getreden of gezette generaal Hertzog, dan kan de conclusie geen andere zijn dan, dat van een bijleggen der oneenigheid vooralsnog geen sprake is.

Botha belegde een vergadering van parlementsleden, die verdaagd moest worden, omdat de gemoederen te verhit bleken om tot behoorlijk overleg te kunnen komen.

Het standpunt waarop de jonge Afrikaanders, die Hertzog krachtig steunen, zich stellen, biedt al zeer weinig houvast aan om tot toenadering te komen. Zij willen niet hooren van de leer der samensmelting van het Britsche met het Hollandsche ras door Smuts gepredikt, van de verzoeningspolitiek door Botha in toepassing gebracht, van de Universiteitswet door Malan ontworpen.

Intusschen heeft een bijeenkomst van de parlementsleden, die tot de Zuid-Afrikaansche partij behooren met een groote meerderheid van stemmen besloten Botha als eersten minister te steunen. De minderheid legt zich hierbij echter niet neer, althans naar beweerd wordt zullen de voorstanders van Hertzog voornemens zijn zich tot een oppositiepartij te organiseeren. Is deze nu nog zwak in 't parlement vertegenwoordigd, zij is er van overtuigd dat de eerstvolgende verkiezing zich voor Hertzog zal uitspreken.

In dien geest spreekt ook een hoofdartikel in De Goede Hoop, waarin de kansen voor generaal Hertzog als 't tot een volksstemming komt vijftig maal hooger worden gesteld, dan die voor Botha. Dit wordt gerechtvaardigd doordien de politiek van den laatste moet leiden tot een opslurping van de Hollanders in het Britsche element, terwijl die van den eerste het nationaal karakter wil behouden en vrijhouden van Britsche naäping.

De correspondent van The Times denkt hier wel wat anders over. Wel spreekt hij de overtuiging uit dat in de Vrijstaat en in Transvaal soortgelijke gevoelens als in de Kaap heerschen, maar toch beschouwt hij deze niet als die van de meerderheid. Hertzog heeft de belangen van velen zijner rasgenooten helpen bevorderen, maar 't meerendeel der Hollanders zal als t' een keuze te doen heeft voor een leider der politieke zaken aan Botha de voorkeur geven, daar zijn politiek betreffende de verhouding van de Zuid-Afrikaansche Unie tot Engeland en van de twee blanke rassen in Zuid Afrika toch in ruimen kring als de verstandigste wordt erkend. De uitspraak der Z.-Afrik. partij, waarvan wij gewag maakten, en die plaats had, nadat 't hiervermelde geschreven werd, zal den correspondent wel in zijn meening versterkt hebben, maar een uitspraak van een groep parlementsleden is nog iets anders dan een van een algemeene verkiezing.

Om de stelling van Botha ten opzichte van deze brandende vraagpunten te kunnen beoordeelen, hebben

LUXEBROOD-FABRIEK
PAUL C. KAISER
Hofleverancier.
ZOUTE BOLLEN.
ZOUTE STENGELS.
ZOUTE KRAKELINGEN.
ZOETE KRAKELINGEN.

VACANT

N. LOEB, Noordeinde 109.
Kleeding en Meubileering op termijnbetaling.
20 gulden, per maand 2 Gld.
40 „ „ „ 4 „
60 „ „ „ 5 „

Vestigt U in NIJMEGEN!
Voor inlichtingen wende men zich aan het SECRETARIAAT van
NIJMEGEN VOORUIT!
M. CROMMELIN, *Voorzitter.*
ALOYS B. JANSEN, *Secretaris.*

C. HOYNG,
SPUISTRAAT 20/22 - DEN HAAG.
Amsterdam - Utrecht.
Onze geïllustreerde catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.
Tafelserviezen - Glaswerk - Lepels
Vorken - Messen - Gasolinelampen.
PRIJSCOURANT GRATIS.

NEDERLANDSCH-INDISCH
ADMINISTRATIE-KANTOOR EN HULPBANK.
's-Gravenhage — Kortenaerkade 10.
CREDIET- en BANKZAKEN.
LEVENS- en BRAND-VERZEKERINGEN.
ADMINISTRATIËN.

P. B. VAN MOORSEL & Co.
KERKPLEIN 11-12
NAAST HET HOOFDPOSTKANTOOR
TELEFOON N°. 2898
TORENSTRAAT 5-6
DEN HAAG
GOEDKOOPST ADRES VOOR HET GEHEEL OF GEDEELTELIJK INSTALLEEREN VAN WONINGEN

DE RIJSWIJKSCHE BANK.
ZOUTMANSTRAAT 42, 's-GRAVENHAGE.
Commissarissen:
Dr. T. BREESNEE (*pres.*)
H. E. VAN LEYDEN.
I. BÄCK.
Directie:
G. J. KUNST.
E. V. VAN LEYDEN.
Effecten - Coupons - Wissels
Safe-inrichting.

wij nog een vrij uitvoerige Reuter-mededeeling van den generaal afkomstig weer te geven.

Daarin wordt ontkend dat Hertzog niet in het kabinet is opgenomen omdat hij het belang van Afrika den voorrang wil geven boven dat van het Britsche rijk, want Botha en alle verantwoordelijke leiders der partij zijn het met dat beginsel eens. Maar Hertzog heeft den indruk gewekt dat de regeering met twee monden spreekt. Hij heeft de verzoeningspolitiek niet alleen niet willen steunen, maar haar zelfs hatelijk bejegend en belachelijk gemaakt. Hij heeft het denkbeeld gepropagandeerd dat het belang van Z.-Afrika met dat van het rijk in strijd kon zijn, en de houding der regeering daarbij verdacht gemaakt. Onderhandelingen om tot een oplossing van 't geschil te komen, mislukten, omdat Hertzog er alleen genoegen mee nam, indien een nieuw ministerie werd gevormd, waarin nòch Botha, nòch Hertzog zouden zitten. Botha zag hierin geen oplossing, doch juist een vermeerdering van de moeilijkheden voor de partij. Hertzog kon en wilde dus niet in 't nieuwe ministerie worden opgenomen. „Het staat nu aan mijn volk," besloot Botha, „te oordeelen of ik goed heb gedaan of niet, ik zal in zijn beslissing berusten."

Vooralsnog is echter niet uitgemaakt op welke wijze die beslissing gevraagd zal worden.

***

't Bericht komt niet uit, wat men pleegt te noemen de beste bron voor Afrika-nieuws, maar het komt ons voor, in weerwil daarvan, toch alleszins aannemelijk te zijn. Volgens de Berliner Zeitung am Mittag heeft de Engelsche regeering het plan, een internationale Afrika-conferentie bijeen te roepen, om zooveel mogelijk tot overeenstemming te komen over alle belangrijke koloniale kwesties. De Britsche regeering zou dan eerst de rechten van België op zijn Kongo-gebied erkennen. Behalve deze twee mogendheden zullen Frankrijk, Duitschland, Italië, Portugal en Spanje worden uitgenoodigd en zou Den Haag voorloopig als plaats van samenkomst zijn aangenomen.

Al blijft er altijd iets onbevredigends in het beschikken in onderling overleg over gebied en volk, waarvan men zich zelf tot bezitter en meester verheft, anderzijds is het ontegenzeggelijk een schrede in een goede richting, dat de beslissing althans niet meer gezocht wordt in onderlinge oorlogen, waarbij niet alleen de twistenden mededingers vele offers te laten hadden, maar die ook weer dubbel en dwars drukten op 't gebied en 't volk waarom de strijd dan ging. De oorlog trok wreed en woest over 't land heen; 't deel der bevolking, dat gestaan had aan de zijde van de overwonnen partij of onzijdig gebleven was, moest hiervoor zwaar boeten, de overwinnaar legde aan allen oorlogsschatting op en wilde zoo spoedig mogelijk de kosten er uit halen, die hij voor den krijg geofferd had. Volgens de methode, die in Afrika reeds vroeger gevolgd is, waarbij de invloedssferen werden afgebakend, heeft de verovering of de verdeeling een kalmer verloop, en al blijven helaas nog herhaaldelijk practijken te vermelden, die beschaafde natiën onwaardig zijn, de oorlog tusschen concurreerende Europeesche koloniale mogendheden kan er tot nu toe door voorkomen worden. Thans zijn, behalve eenige grenskwestiën, vooral veel andere vraagstukken te behandelen, om Afrika tot ontwikkeling te brengen, het zal nu minder gaan om verdeeling van gebied, dan om de mogelijkheid van internationale samenwerking om resultaten te verkrijgen, die bij uitsluitend nationale behandeling van vele aangelegenheden onmogelijk te bereiken zijn.

Bereid de diplomatie de conferentie goed voor, zoodat niet bij elk punt telkens weer nader de meening der regeeringen te vragen is, dan kan de bijeenkomst voor de ontwikkeling van Afrika van uitnemend belang worden.

De keuze van Den Haag komt ons niet onwaarschijnlijk voor, niet alleen omdat onze residentie al meer en meer als middelpunt voor parlementair-internationalisme wordt beschouwd, maar ook omdat het juist buiten de Afrikaansche koloniale zaken staat. — Of zou Portugal er misschien weer iets tegen hebben, dat liever bij den President der Zwitsersche republiek te gast schijnt te gaan? — Den Haag bereidde zich dan op de waardige ontvangst van de vertegenwoordigers voor, zoodra het bericht bevestiging zal vinden.

***

Toen de optimistische verwachtingen uitgesproken werden over het in enkele dagen door de colonne Brulard in Zuid-Marokko te verzekeren succes, hebben wij behoord tot degenen, die daar niet dadelijk op durfden vertrouwen. In Franschen stijl is elke afdeeling er altijd op berekend met zekerheid in korten tijd zegevierend naar haar doel te schrijden, en wij gaven aan waarom wij in dat terrein en tegenover dien vijand een strijd van langen duur vreesden. Daargelaten of op den hoofdstrijd nog een guerilla zal volgen, moeten wij erkennen voor de volvoering der taak van de colonne Brulard verkeerd gezien te hebben. Wij constateeren het met groote vreugde. Volgens berichten, loopende over de dagen van 24 en 25 Januari, over Mogador ontvangen, heeft de colonne haar opmarsch zoo gekozen, dat zij spoedig in het hart van 't verzetsgebied kan zijn. Zij heeft daar dan ook dadelijk tegenover de hoofdmacht van den Anflous gestaan, waardoor de beslissende slag niet lang kon uitblijven.

Het strategisch doel was Zaoeia-Wed-Hassan, flink versterkte stelling. Om dit te bereiken moesten echter eerst kleinere werken en versterkte dorpen genomen worden.

De artillerie bewees goede diensten door den aanval steeds voor te bereiden; nadat het geweervuur vervolgens zijn rol vervuld had, moest toch elke positie nog met de bajonet genomen worden. Voor den aanval op de hoofdstelling werd een domineerende hoogte veroverd, vanwaar de bezetting onder enfileerend vuur kon worden genomen. Ook hier besliste ten slotte een krachtige bajonetaanval. De caïd der Anflous is gevlucht.

Terwijl generaal Brulard in 't gebied van dar Anflous blijft om 't behaalde succes te verzekeren, keerde generaal d'Esperey, algemeen leider, weer naar zijn standplaats Casablanca terug.

Men heeft hier de verstandige partij gekozen van dadelijk met sterke en indrukwekkende troepenmacht op te treden. Proeven met kleine troepjes geven niet zelden teleurstellingen, die dan tevens 's vijands moed nog stijven.

Het succes der colonne Brulard zal een heele geruststelling zijn voor den gouverneur-generaal in Marokko, generaal Lyautey, die na zijn kort verblijf in Frankrijk nu weer op de terugreis naar Marokko is.

***

Een verzoek om vrede door recht, misschien eenig in zijn soort, is ingediend door de stam der Masaïs, tegen de Br. Regeering in Oost-Afrika. De zaak komt vermoedelijk voor het hof te Nairobi.

De inlanders beschouwen de rechten, hun verzekerd door 't verdrag van 1904, bekort door een accoord in 1911 te Ngong geteekend. Instede van in opstand te komen, zooals te doen gebruikelijk is, heeft 't inlandsch bestuur het voor den wettigen rechter gebracht.

Een pleit voor 't vertrouwen in de Br. rechtspraak, al blijft de vraag over, of de opstand niet volgen zal in geval van een hun ongunstige beslissing en of de Br. Regeering 't accoord van 1911 zal teniet doen als zij in 't ongelijk wordt gesteld. Het geval is in elk opzicht wel interessant.

AZIË.

Als voor onze koloniën van mogelijk groot actueel belang, nemen wij 't volgende uit de N. R.Ct. over:

Chineesche Banken in Indië.

De pogingen, om in Ned.-Indië Chineesche banken op te richten, beginnen vastere vormen aan te nemen. Te Semarang hebben, naar de Loc. verneemt, eenige voorname Chineezen vertoefd, die eerst kort geleden uit China naar Java zijn vertrokken in verband met de op te richten bank. Zij zullen ook binnenkort de andere plaatsen van Java bezoeken. De bank, waarvan het kapitaal in dienst van de Chineesche regeering zal worden gesteld, wordt vermoedelijk te Semarang gevestigd, omdat in het bijzonder de Semarangsche Chineezen groote belangstelling daarvoor hebben betoond.

Ook te Medan bestaan, volgens de Deli-Ct., onder tal van bemiddelde Chineezen plannen om te komen tot de oprichting van een groote Chineesche bank instelling, die alle mogelijke bankzaken en verzekeringen zal entameeren. Het moet in de bedoeling

VEENESTRAAT 29. - Telefoon 4105.

SPECIALE AANBIEDING:

GEPANTSERDE HUTKOFFER, lang 100 c.M., breed 50 c.M., hoog 36 c.M. . . . . . . f 9.75
GEPANTSERDE HUTKOFFER, lang 100 c.M., breed 50 c.M., hoog 40 c.M. . . . . . „ 10.75
GEPANTSERDE MAILKOFFER, lang 100 c.M., breed 50 c.M., hoog 50 c.M. . . . . . „ 11.50
GEPANTSERDE BOEKENKOFFER, 50 × 50 c.M. „ 6.25

HUPFELD's FILIAAL
DIRECTIE:
DUWAER & NAESSENS
PIANO-, PHONOLA- en MUZIEKHANDEL
IS GEVESTIGD:
's-GRAVENHAGE Kneuterdijk/Heulstraat, Tel. No. 27.
AMSTERDAM Stadhouderskade, 19, Tel. No. 4698.

VERSCHENEN bij:
N. V. Electrische Drukkerij
„LUCTOR ET EMERGO"
Den Haag - Amalia van Solmsstraat 2-4

HET GELOOF VAN DEN NIEUWEN MENSCH

DOOR

Dr. M. H. J. SCHOENMAEKERS.

DERDE HERZIENE DRUK.
(GOEDKOOPE UITGAVE.)

„Het Geloof van den Nieuwen Mensch" is een werk van zuivere psychologie en zuivere woordkunst tevens. Het zegt in concrete, doorzichtig-duidelijke en tevens warm-levende taal wat er vaag droomt in de ziel van alle waarlijk levende menschen van onzen tijd. —

„Wat deze schrijver onder woorden brengt, is niet alleen, naar zijn eigen uitdrukking, „volgehouden bezonnen" en „volgehouden ongemaakt", maar het is ook van begin tot eind werkelijk. Zijn gedachten zijn namelijk geen begrips-filosofie, maar voorzichtig verbinden van innerlijke ervaringen. —

„Dit is alles, woord voor woord, werkelijkheid; innerlijke werkelijkheid, zooals wij ze dagelijks ervaren, en in de taal die de onze is.

„Dr. Schoenmaekers is, door zijn overtuiging en zijn talent, voorbestemd tot het prediken van wat door menigeen in onzen tijd als waar gevoeld en beleden wordt."

ALBERT VERWEY.
(In „De Beweging")

Franco per post of bij den boekhandel f 1.—
Alleen ingenaaid.

83 TOKO ROKO.
Edisonstraat, hoek Copernicusplein -:- DEN HAAG.
AANBEVOLEN MERKEN:
MORAS 3 Cts.
DELIPROEF 3 Cts.
FANCY 4 Cts.
BEETHOVEN 4 Cts.
Prof. 't HOFF 5 Cts.
DORATHEA 5 Cts.
EN VERDERE RUIME KEUZE.
Mij beleefd voor een bezoek aanbevolen houdend van H.H. Rookers.
P.S. Verzending naar binnen- en buitenland. B. B. FELIX.

VULHAARDEN.
Ter overname aangeboden twee „SALAMANDER"-INSLUITHAARDEN, goed onderhouden, zonder gebreken.
Te bevragen: EMMASTRAAT 49, Den Haag, en te zien dagelijks vóór 11 uur 's morgens.

...gen om het aandeelenkapitaal op *f* 4 millioen ...brengen, waarvan reeds voor meer dan *f* 275.000 ...n aandeelen genomen moeten zijn.

Petroleum in Portugeesch Timor.

De Australische kapitalisten, de onophoudelijke ...eidskwestiën in eigen land moede, zijn, volgens ...t Mining Journal, begonnen hun ingenieurs naar ...gedeelten van den Oost te dirigeeren, die ge...kkelijk in het bereik der Australische kust zijn. ...et het oog op het steeds toenemend verbruik van ...troleum in plaats van steenkool is gedurende de ...tste acht jaren het oliegebied van Timor nauw...rig geprospecteerd. Hoofdzakelijk is dit te dan...n aan een bezoek van dr. Elliott van Sydney, ...or wien een maatschappij werd opgericht vo r ...verkrijgen van concessies in Timor. De maat...happij heeft thans een krachtige boorinrichting ...stalleerd, in staat tot een diepte van 5000 Eng. ...t te boren. In October jl. werd deze installatie ...r Dilly verscheept, en van daar werd zij ge...nsporteerd naar Vessoro, waar de concessies zich ...inden 160 Eng. mijl van Dily aan de kust. Het ...rtugeesche gouvernement, overtuigd van de be...ngrijkheid van deze industrie, bood een kanon...erboot aan om de machinerieën van Dilly naar ...ssoro te verschepen, tegelijk met het geheele per...eel. Aan het hoofd staat de heer Stevenson, ...roeger ingenieur, boorder bij een groote Sydney...che ingenieursfirma, die een meer dan dertigjarige ...ervinding heeft van het olieboren in Amerika en ...ers. Men verwacht, dat op een diepte van 700— ...Eng. voet olietoevoer zal worden verkregen. ...het eiland werkt nog een Eng. maatschappij, ...een uitstekende organisatie heeft en ofschoon ...mijl van de Australische maatschappij verwij...erd, zal zij toch met deze samenwerken.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

Suikerbietenteelt op Java.

In de Indische pers deed eenige weken geleden het ...haal de ronde, dat het gelukt was op Java suiker...eten te telen, met gunstig gevolg niet alleen, maar ...zelfs het suikergehalte dier bieten veel grooter was ...n van de Europeesche.

Naar aanleiding daarvan schrijft de heer M. B. Smits ...die zegt met de suikerbietcultuur zeer goed ver...wd te zijn — in de jongste aflevering van *Teys...mannia* een artikel, waarin hij aantoont, dat de in ...aeende pers circuleerende berichten tal van onjuist...eden bevatten, dat de Europeesche beetwortelsuiker ...niet behoeft te vreezen voor een toekomstige Javaansche ...currentie, evenmin als de Javaansche rietsuiker zich ...ngst behoeft te maken.

De vraag, in hoeverre de beetwortelteelt een inlandsche ...ltuur zou kunnen worden, beantwoordt schr. als volgt: ...Wie dit ook maar vermoedt, heeft niet het minste ...grip ervan, welke hooge eischen de beetwortelteelt ...elt aan de capaciteiten van den Europeeschen land...ouwer, zoowel op technisch, op wetenschappelijk als ...financieel gebied.

De bietencultuur wordt dan ook alleen daar bedreven, ...waar men heeft uitstekend geschoolde werkkrachten, ...flinke, ontwikkelde landbouwers en een finantieel ...krachtige bevolking.

Waarvandaan moet de Javaansche boer verkrijgen ...de bekwaamheid om met Europeesche werktuigen om ...te gaan, het trekvee om ze te trekken, het geld om ze ...te koopen?

En bovendien, waar verkrijgt hij de noodige theore...tische kennis om in de lastige bemestingsvragen en ...teeltkwesties te kunnen handelen zooals 't behoort, ...geld om de hooge uitgaven te bestrijden en leeftocht ...te koopen gedurende den tijd dat het gewas te velde ...staat?

Vraagt de bietenteelt in Europa de hoogste inspanning ...zoowel van een bekwame, ontwikkelde boerenbevolking, ...en ook aanleiding heeft gegeven tot de schoonste ...landbouwontwikkeling, getuige de oprichting der kolossale ...coöperatieve fabrieken met een kapitaal van millioenen, ...dan is het dwaas, te meenen, dat de suikerbietenteelt, ...als ze rendabel, ooit een inlandsche cultuur wordt. ...Bovendien, ook in Holland zijn alle landbouwers het ...er over eens, dat de suikerbiet behoort tot die gewassen, ...die bij hooge krachtinspanning slechts een matige winst ...opleveren. Alleen in de gunstigste gevallen is de netto ...opbrengst goed te noemen. De hooge suikerprijzen der ...laatste jaren, die ook voor de Indische suikerindustrie ...zoo voordeelig waren, hebben in Europa de teelt op ...goede gronden zeer loonend gemaakt. Maar over ...het geheel is de netto-opbrengst niet hoog.

Bij een productie van 45.000 Kg. en een prijs van ...*f* per 1000 Kg. biet, wat nog lang niet slecht is, is ...de bruto-ontvangst *f* 495, zoodat er voor netto-opbrengst ...een bedrag van een *f* 130 rest. Maar bij graanbouw, ...die minder eischen stelt, wordt weinig minder gemaakt, ...en bij de teelt van consumptie-aardappels die ongeveer ...dezelfde uitgaven vordert, is de winst aanmerkelijk hooger.

Het reeds meermalen genoemde bedrijf bracht het niet hooger dan 33.000 Kg. met een prijs van *f* 11.50 gemiddeld over vijf jaar, en gaf voor dit gewas een opbrengst van *f* 48 per H.A.

Neen, de Hollandsche boer teelt heusch de bieten niet, omdat ze hem zoo'n groot voordeel brengen, maar alleen omdat het gewas in de vruchtwisseling niet kan worden gemist. De diepe grondbewerking, zware bemesting en het grondige wieden maken het mogelijk, van andere gewassen betere, meer productie soorten te bouwen en daardoor van deze een hooge netto-opbrengst te verkrijgen.

Bij de enquête, gehouden door de staatscommissie voor den Landbouw gedurende de beide voorafgaande jaren, bleek duidelijk èn uit overgelegde winstberekeningen èn uit mondelinge mededeelingen, dat de biet wordt beschouwd als noodzakelijk in het bedrijf, maar niet als voordeelig.

Wanneer zal de Javaansche landbouwer een dergelijk economisch inzicht bezitten? Ook al daalde door verlaging der suikerprijzen de netto-opbrengst tot nul, dan nog zou de teelt in Holland niet worden opgegeven, maar alleen worden ingekrompen.

Hiermede geloof ik de economische zijde van de kwestie wat meer naar voren te hebben gebracht en te hebben aangetoond, dat voorhands de suikerbiet-teelt op Java, mocht ze worden begonnen, geen groote vlucht zal nemen, veel minder een ernstige concurrent der rietsuikerindustrie worden zal.

De Tropische Natuur.

Bij de 1e afl. van den IIen jaargang van het te Weltevreden verschijnende tijdschrift *de Tropische Natuur,* spreekt de redactie haar dank uit voor het gunstige onthaal dat dit periodiek ten deel is gevallen. Het aantal belangstellenden in de levende natuur is in Indië grooter dan zij had verwacht.

O. i. verdient het tijdschrift ook den steun van hen, die, hoewel niet meer in Indië vertoevend, niettemin belang blijven stellen in de levende dingen van Indië.

Den eersten jaargang doorbladerende, ontwaart men, dat de redactie er in geslaagd is frissche en varieerende lectuur te leveren in populair-wetenschappelijken vorm, verduidelijkt door tal van illustraties.

De 1e afl. van jaarg. II bevat: Onze vogels. III. Reigers, door A. J. Koens. — Een en ander over de verspreiding van vruchten en zaden, door v. W. — De neushoornklappertor, Oryctas rhinosceros L., door G. Overdijkink. — Verder kleine mededeelingen en o. m. een rubriek Vragen en antwoorden.

De eendracht van Holland.

Onder dezen titel is van de hand van Prof. Mr. C. van Vollenhoven bij M. Nijhoff alhier een boekje verschenen, dat ten volle verdient door a l l e N e d e r l a n d e r s gelezen te worden. Voor zoover de inhoud direct met Indië in verband staat, doen wij er hier en daar een greep uit.

In het hoofdstuk „Bloei van Holland" schrijft Prof. v. V. o. m.: „Wat bedoelt men toch met dien ongekenden voorspoed van Indië? Beter dan uit honderd statistische cijfers kan dit spreken, wanneer met een enkelen trek Oud-Indië tegenover Nieuw-Indië mag worden gesteld. Oud-Indië, zoo omtrent 1850, dat lijkt enorm: een gebied dat zestigmaal Nederland; een bevolking die zes- of zevenmaal de onze is. Maar bij nader toezien valt het deerlijk tegen. Het werkelijk gebied is maar 15 keer Holland, voornamelijk de Molukken, stukjes Sumatra, Java; de rest, 45 keer Nederland, is goeddeels voor ons zelf ontoegankelijk, — wij durven er onder dekking nauwelijks in, hebben er niets te zeggen, drukken er op officieele kaarten den naam „onafhankelijke landen" doorheen. En in het stuk van Indië waar wij heerschen (Java en de rest), daar is het niet erg tierig; op Ambon groeien, naar het gevleugelde woord, alleen sago en inlandsche kristenen; op Java wordt de bevolking ziekgebeuld in de dwangcultures en aan de wegen; de partuculiere handel wordt tegengewerkt, want daarvan profiteeren toch maar alleen actieve vreemdelingen, geen landgenooten; aan bestuur, rechtspraak, onderwijs, inlandsche landbouw besteedt het gouvernement de merkwaardige som van twaalf, zegge twaalf millioen. Zoo is dat Oud-Indië; waarvan weliswaar nog een paar overblijfselen bestaan — „tante Pos", de hotelletjes, de slaapkleedij in het woonvertrek — maar dat toch over heel de linie plaats ruimt, plaats geruimd heeft voor Nieuw-Indië.

Als Prof. v. V. dan eenigen tijd stil staat bij de schokken, die Oud-Indië uit zijn voegen haalden (de cultuurwet Fransen van de Putte, de Max Havelaar, een boek dat los woelt, open breekt, omver schudt, de onderwerping van Atjeh en vele andere streken in de Buitenbezittingen), vervolgt hij:

Is het overdrijving van Nieuw-Indië te spreken? Wat wij onder oogen hebben zien volvoeren is wat voor ons land de machtige arbeid is geweest van de boergondische vorsten... Want haast overal in Indië werd dit staatkundig werk op den voet gevolgd door een nauwelijks, en zeker niet in dat tempo, verwachten economischen opbloei van al die landstreken; een opbloei die zich uit in oversnelle toeneming van in- en uitvoer, in oversnelle toeneming van scheepvaartverkeer, in een havenvergrooting van Makassar, die al de helft te klein is vóór ze nog is uitgevoerd, in een terugslag tevens op het spoor- en scheeps- en verdere vertier van Java zelf. Overal komen handen en harten, geld en breinen te kort.

De herleving van het stoffelijk welzijn van Indië valt allergelukkigst samen met een geestelijke ontwaking van inlanders en chineezen beiden, die haar verhindert europeanenpolitiek te worden en haar den plicht der

Marque Deposée „Au-Condor"
LA HAYE —— PLEIN 8
PAYS BAS
FRED. MOMMAERTS-DEGGELLER
Tabacs Cigares et Cigarettes de toute 1re qualité
EXPORTATION IMPORTATION
EMBALLAGE SPÉCIAL POUR LES INDES

N. V. ELECTRISCHE DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO" :: DEN HAAG.

THEOSOFIE, DE THEOS. VEREEN. EN DE THEOS. BEWEGING.

50 pag. 8° roy. Ingen. *f* 0.25, geb. *f* 0.65.

REÏNCARNATIE EN KARMA.

40 pag. 8 roy. Ingen. *f* .0.25, geb. *f* 0.65.

DRIE OPSTELLEN OVER KARAKTERVORMING EN OPVOEDING.

100 pag. 8° kl. med. Ingen, *f* 0.50, geb. *f* 0.80.

COSMOLOGIE,
Elementen der Practische Astrologie.

13 vel druks, met figuren tusschen den tekst, en een plaat in vier-kleurendruk. — Uitsluitend geb. *f* 4.50.

COSMOLOGIE,
De Astrologie als Levensleer.

11 vel druks, met figuren tusschen den tekst, en een plaat in vier-kleurendruk. — Uitsluitend geb. *f* 4.—.

door A. E. THIERENS.

Het eerste werkje, in brochure-vorm, voorziet in een werkelijke en lang gevoelde behoefte. In een kort, helder, afgerond betoog legt het aan een ieder, en voornamelijk aan den buitenstaander, die zich op de hoogte wenscht te stellen van wat Theosofie eigenlijk is, niet alleen haar verschillende leeringen duidelijk en logisch uiteengezet voor, enz.

Van de „Drie Opstellen over Karaktervorming en Opvoeding" geeft het eerste opstel ons als het ware de essence van wat verhandeld is tijdens het „Eerste Congres voor Zedelijke Opvoeding", gehouden te Londen van 25 tot 29 September 1908.

„Theosophia", Febr. 1911.

We zouden dit boekje een bizonder groot debiet toewenschen, inzonderheid in die kringen waar opvoedkunde dagelijksch brood is, en waar toch vaak niets dan steenen te vermalen gegeven worden. — — — —

In elk geval moest het in geen enkele paedagogische bibliotheek ontbreken.

„Eenheid", 19 Nov. 1910.

Wij kunnen slechts met moeite den lust bedwingen, uit den rijkdom van diepe gedachten, daarin neergelegd, eenige te citeeren....

„De Avondpost", 26 Nov. 1910.

Hij wil slechts den overwegenden *ernst* van het vraagstuk der opvoeding tot ons doen doordringen, hij bedoelt ons aan het vragen en denken te brengen en daarin slaagt hij zeer zeker — — — — — — — — — — —

„Correspondentieblad van den Nederlandschen Kinderbond", Aug. 1911.

.... een zeer handig boekje, om kennis te nemen van het wezen der theosofie.

„Prov. Drentsche en Asser Crt.", 14 Nov. 1910.

associatie bevelend voorhoudt. En niet door welbewuste zieners wordt dit nieuwe indische rijk gesticht, maar het was jarenlang werkende en zich vormende zonder dat iemand er op lette, als werden zij geheven door een hoogere, ons tot grooter dingen voorbestemmende macht, — en op eenmaal zag men het als uit een opgeklaarden nevel voor zich staan.

En dus — vraagt schr. — in dat nieuwe Indië is toch zeker de nieuwe roem van Holland bereikt? Waarop hij vervolgt:

In 1910 schrijft een berlijnsch blad over dat slaperig gezag in den maleischen archipel, van een zwak volk zonder initiatief, dat het verkenningswerk overlaat aan aan zwitsers en duitschers. In 1911 heet het in een duitsch boek van wetenschap, dat de spanjaarden, nederlanders en portugeezen hun koloniaal bezit alleen maar vasthouden en conserveeren; schrijft een weensch hoogleeraar, dat Nederland binnen 30 jaar gezakt is van tweede tot zesde koloniale mogendheid. In Juli 1910 heet het in het lagerhuis (door de britsche regeering onweersproken), dat in den naasten omtrek van Batavia een toestand heerscht, aan slavernij gelijk; in Februari 1911 schrijft de duitsche regeering aan den rijksdag, dat Indië zijn geld aan vloot en leger opmaakt en daardoor voor stoffelijke of geestelijke hervorming niets beschikbaar houden kan. Zoo denkt men zich Indië in den vreemde.

Schrijf dan daartegen, zal iemand zeggen. Maar onwilligen of kwaadwilligen bekeert men niet met boekjes; wilden zij lezen, zij konden het reeds nu. Niet door om aandacht te bedelen, maar alleen door met fierheid ons op te richten, door van den schouder en opwaarts uit te steken, door een alom zichtbare daad te d o e n, alleen daardoor kunnen wij bewijzen, dat wij weer jong zijn en niet meer verdienen te worden voorbijgezien geminacht.

Mededeelingen van het Visscherij-Station.

Van de Mededeelingen van het Visscherij-Station te Batavia zijn tegelijkertijd de afl. 8 en 9 verschenen.

No. 4 bevat een rapport over de toepassing van Europeesche grondnetten in de wateren om Java en Madoera, benevens een hoofdstuk Exploitatie van stoom- of motortrawles.

No. 9: Verslag der verrichtingen van het onderzoekingsvaartuig voor de visscherij over 1911. — Voortgezette proefnemingen met haringdrijfnetten. — Hydrografische onderzoekingen in de Java-zee. — Opmerkingen en beschouwingen over de inlandsche hoogzeevisscherij op Java en Madoera en over de middelen tot bevordering daarvan.

Merkwaardig dat in een officieele publicatie, de Mededeelingen worden n.l. uitgegeven door het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel, erkend wordt, dat een der voornaamste oorzaken, die de vrije ontwikkeling van het visscherij-bedrijf op Java en Madoera belemmert, moet worden gezocht in de werking van het gouvernements-zoutmanopolie, ondanks de tot nu toe voor de visscherij verleende faciliteiten.

Wij lezen met betrekking hierop onder meer (blz. 23 van no. 9): „Overdreven angst voor de benadeeling van het zoutmonopolie, waar het geldt de visch-industrie te voorzien van een onmisbare grondstof tegen redelijken prijs, is mispiaatst, al zal fraude een enkele maal wel hier en daar voorkomen. Men bedenke welken invloed vrijere en mildere opvattingen tengevolge kunnen hebben, wanneer de inzouter, wien het dan toch ten slotte er om te doen is, zijn product duurzaam en waardevol te maken, in de gelegenheid wordt gesteld te concurreeren tegen de Siameesche visch, ingezouten volgens het bekende rapport A b e n d a n o n met zout van $^3/_4$ cent de K.G.

Het idee, dat bij het gouvernement heeft voorgezeten om de prijs van het z.g.n. „goedkoop zout” zoodanig te stellen, dat de exploitatiekosten der gouvernements-vischzoutingsloodsen en de zouttransportkosten gedekt worden, zal bij goede werking der loodsen noodzakelijk moeten voeren tot verlaging van den nu vastgestelden prijs van *f* 2.52 de pikoel of $4^1/_2$ cent de KG. Dit zal nu wederom der visscherij ten goede komen, terwijl de clandestiene aanmaak juist in de nabijheid van visschersdessa's, méér voorkomend dan oppervlakkig wordt vermoed, er door zal worden tegengegaan.

Het is een publiek geheim dat de Siameesche visch niet zoo zeer willig aftrek vindt om de qualiteit der visch, danwel om de groote hoeveelheid daaraan klevend zout, welk zout verzameld en wederom ter markt gebracht wordt, en zooals bleek uit een rapport van enkele jaren geleden, prijzen van 2 tot 5 gulden de pikoel maakte op enkele passars der afdeeling Djapara, o.a. te Semat en Mergajoso. De bedoeling met den verkoop van dat zout is om daarmede weer pedah of gereh te kunnen bereiden, hoewel de visch er door achteruit gaat wegens de bruine kleur die het product aanneemt.

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Inhoud van afl. 6 van jaargang 1912, voorzooverre deze niet uitsluitend voor vakkundigen van belang kan zijn.

Een epidemie van longontsteking onder dwangarbeiders, door Dr. G. W. Kiewiet de jonge (met platen).— Onderzoek, ingesteld te Cheribon in verband met het voorkomen van typhus, door Dr. G. Grijns. — Xexanopheles, een nieuw middel ter verdelging van muskietenlarven, door Dr. G. Grijns. — Rapport over de behandeling van Syphilis met Salvarsan in het Militair Hospitaal te Weltevreden gedurende het tijdperk October 1911—October 1912, door J. Th. Leusden. — Desinfectie-proeven met Sanitas-okol, door P. C. Flu.

Weekblad voor Indië.

Met betrekking op Indië bevat No. 39 van het Weekblad voor Indië de volgende dijdrage.

Over tevredenheidsbetuigingen, door v. N. — De Pakan-Malam te Pajakoemboeh (met aflev.) — Het nieuwe gebouw van de Javasche Bank te Soerabaja (met ill.) — Bij de rechterlijke macht. (Uit het levensboek van een Indische ambtenaar 1892—1907), door W. van Delft (vervolg).

Leeszaal HEULSTRAAT 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bat. Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra-Courant, De Surinamer Courant, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en Trou, Vrede door Recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, De Boodschapper, Revue économique, Ind. Gids, Teysmannia, Weekblad voor den handeldrijvenden en industriëelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Nederl. Zendeling-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscrt.

En tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Het Bat. Nieuwsblad t/m. 15 Jan. '13.
De Locomotief t/m. 14 Jan. '13.
Het Soer. Handelsblad t/m. 14 Jan. '13.
De Sumatrapost t/m. 16 Jan. '13.
De Sumatrabode t/m. 17 Jan. '13.
Tjahaja Sumatra t/m. 16 Jan. '13.
De Indische Mercuur no. 1 t/m 5.
Weekblad voor Ned. Indië no. 38.
De Banier no. 43.
De Bandelier no. 14.
Handelsberichten v/h Dep. v. Landbouw.
Bijdragen voor de Taal- Land en Volkenkunde v. Ned.-Indië, deel 67, 4de afl.
Koloniaal tijdschrift no. 2.

MEDEDEELINGEN.

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

Jaarlijksche Algemeene Vergadering op **Donderdag 27 Febr. 1913, 's nam. $8^1/_4$ uur,** in het Gebouw *Laan van Meerdervoort 187.*

A g e n d a:

1. Verslag over het afgeloopen jaar 1912.
2. Rekening en verantwoording over 1912 en begrooting voor 1913.
3. Verkiezing van drie bestuursleden voor één aan de beurt van aftreden (herkiesbaar) en twee aan het bestuur ontvallen door vertrek en bedanken.
4. Benoeming van één afgevaardigde voor de algemeene vergadering van de vereeniging „Oost en West”.
5. Opmaken candidatenlijst voor het Hoofdbestuur, wat betreft eene vacature, welke onmiddellijk de afdeeling betreft.

HET BESTUUR.

Van de Afdeeling Utrecht en Omstreken:

Algemeene Vergadering op **Donderdag 20 Febr. 1913, 's avonds 8 uur** in *Irene.*

A g e n d a:

1. Verslag van de werkzaamheden van het bestuur in het afgeloopen jaar en van den toestand der afdeeling op 1 Januari 1913.
2. Rekening en verantwoording van den penningmeester.
3. Het kiezen van candidaten, een dubbeltal, die zitting zullen nemen in het Hoofobestuur, als vertegenwoordigers der afdeeling.
4. Het kiezen van twee bestuursleden.
5. Het kiezen van afgevaardigde(n) naar de algemeene vergadering der vereeniging.
6. Behandeling van door het bestuur aan de orde gestelde en van de leden ingekomen voorstellen.
7. Het benoemen van twee leden, die op 't einde van het boekjaar de rekening en verantwoording zullen nazien.

De wrn. Secretaris,
J. E. VAN OEVEREN VAN SCHAIK.

P. VAN DEN BRUL.
AMSTERDAM. DEN HAAG. HOORN. LEEUWARDEN.
HEEREN- EN JONGENSKLEEDING.
KLEEDERMAKERIJ VAN DEN EERSTEN RANG.

STROEBEL & KROESE
Garneer-Artikelen, Mode-Fournituren, Linten, Zijde, Fluweel, Peluche, Satinet, Voering, Knoopen, Glacé-, Zijde-, Imit. Suède- en Tricot-Handschoenen, Dames- & Kinderkousen,
-o- Eau de Cologne & Zeep. -o-
- 4074 TELEPHOONNUMMER 4074 -
69 PIET HEINSTRAAT 69

HOTEL VAN ZEBEN - Café Restaurant,
Wagenstraat 44 TEL. 411. DEN HAAG.
LOGIES met ONTBIJT vanaf f 1.50, PLAT DU JOUR van 12-2 uur à f 0.50, DINERS vanaf f 0.80 en hooger van 4½-7½ uur. Restaurant à la Carte gedurende den geheelen dag.
Aanbevelend, v. ZEBEN.

PATISSERIE
D. W. VAN GEEST
Prins Hendrikstraat 78 - Teleph. 1851
SPECIAAL ADRES
INDISCHE SPEKKOEK

JAC. BLADERGROEN
PRINSESTRAAT 3 -:- DEN HAAG
KANTOORBOEKHANDEL
Agentuur van J. C. König & Ebhardt, Hannover.
Magazijn van TEEKENBEHOEFTEN.
VULPENHOUDERS.

FABRIEKSDEPOT VAN TWENTSCHE LINNENGOEDEREN
„DE WITTE BAZAR”
Prinsenstr. 19-21, DEN HAAG
TELEFOON 5141
GOEDKOOPST ADRES VOOR
UITZETTEN EN INDISCHE UITRUSTINGEN
VOOR DAMES EN HEEREN.
Tevredenheidsbetuigingen van honderden Indische families voor belangstellenden ter inzage.
GEVESTIGD SEDERT 1885.

GOEDKOOPSTE EN MEEST GESORTEERDE MAGAZIJNEN VAN
DAMES- EN KINDERKLEEDING
GEMAAKT OF NAAR MAAT
J. SCHULTE 40 SPUISTRAAT 40 DEN HAAG
3 EINDSTRAAT 3 - BREDA -
79 WESTE WAGENSTRAAT 79 - ROTTERDAM
Wij leveren het beste, het nieuwste, het meest elegante voor de goedkoopste prijzen. Kleeding naar maat in den kortsten tijd.

Van de Vereen. Moederland en Koloniën:

..AARVERGADERING op Vrijdag 14 Febr. ..., om 8 uur precies, in het Zuid-Hollandsch ..lhuis te 's-Gravenhage.

Agenda:

..verslag van het bestuur.

..slag betreffende de rekening en verantwoording.

..kiezing van twee bestuursleden, wegens 't vertrek naar Indië van de heeren J. E. Jasper en ..r. A. van Gennep.

..zing van den heer S. P. HAM, oud-inspecteur van 't boschwezen in N.-I.

..erwerp: **Verdere ontwikkeling der Europeesche en Inlandsche cultures in Ned.-Indië.**

De Secretaris:
G. NIJPELS,
Willem de Zwijgerlaan 5.

..oor introductie wende men zich tot den Secre-

..de Vereen. „Het Museum ten bate van het Onderwijs":

..ordracht door den Heer A. J. N. ENGELENBERG, ..lent, te houden op **Vrijdag 14 Febr. 1913**, 's avonds ..ur, in *Bovenzaal* van de *Oranje-Sociëteit*, Prins ..rikplein.

..nderwerp: **Wat kan Nederland's toekomst in Oost-Azië** *(Met Lichtbeelden).*

..et-leden der Vereeniging kunnen tegen betaling **f 0.25** deze voordracht bijwonen.

Van het Indisch Genootschap:

..**emeene Vergadering** op **Dinsdag 18 Febr. 1913**, des ..ds te **8 uur**, in het lokaal van het *Genootschap, Galenstraat 14.*

..nderwerp: **Soemba voorheen en thans.**

..te leiden door den Heer D. K. WIELENGA, ..on. *Predikant.*

Namens het Bestuur,
PH. KLEINTJES, Secretaris.

Van „Boeatan":

..bizonder mooie tentoonstelling, in Heulstraat 19, Den Haag, van prachtweefsels uit ..schillende deelen van den Nederl.-Indischen Archipel, blijft nog slechts enkele dagen geopend. De ..ang is vrij iederen werkdag van 10 uur v.m. .. uur n.m.

..t het voort!

Van het Informatie-Bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

..n behoeve van de commercieele boekhouding bij ..ouvernementsbedrijven en andere diensttakken in ..erlandsch-Indië worden voor den Indischen dienst ..agd personen die bij uitstek practisch ..aren zijn in boekhouden, zoodat hun de ..ding van de boekhouding van een groot bedrijf ..worden toevertrouwd, en anderen, die slechts ..iplomeerde boekhouders behoeven te ..eerstgenoemden zullen worden aangesteld als ..f **gouvernements-accountant**, de anderen zullen den ..voeren van ambtenaar (assistent) bij het bureau ..den gouvernements-accountant.

..eerstgenoemden zullen genieten eene bezoldiging ..f 500 's maands, met één tweejaarlijksche en twee ..jaarlijksche verhoogingen van f 100 's maands elk, ..een maximum van f 800 's maands, terwijl de ..genoemden eene bezoldiging zullen hebben van ..f .. 's maands, met ééne tweejaarlijksche verhooging ..f 50 's maands en twee driejaarlijksche verhoogingen van f 100 's maands elk, alzoo een maximum ..f 500 's maands.

..die voor één dier betrekkingen in aanmerking ..nen te komen, behooren zich vóór 1 Maart 1913, ..gefd adres, te wenden tot het Departement van ..ën, met opgaaf van de betrekking waarvoor zij ..aanmelden en met overlegging van:

..bewijzen van bekwaamheid;

..eene uitvoerige beschrijving van opleiding en ..loop;

..een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, af.. ..na dagteekening dezer bekendmaking, door ..rgemeester hunner woonplaats;

..hunne geboorte-acte;

..een door den betrokken burgemeester afgegeven ..aat, ten blijke dat voldaan is aan de Militiewet. ..het adres moet worden vermeld of de sollicitant ..is en c. q. het aantal zijner kinderen.

..een vanwege het Departement van Koloniën ..stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken ..physieke geschiktheid voor den Indischen dienst.

..de uitzending is verbonden:

..vertocht voor Gouvernementsrekening, ook voor ..ig gezin, en wel in de eerste klasse, behalve ..de in de tweede plaats genoemden, die niet in ..zit zijn van een diploma M. O., aan wie over.. ..de tweede klasse zal worden verleend;

..eene gratificatie voor uitrusting ten bedrage van ..voor de eerstgenoemden en van f 1000 voor de ..tweede plaats genoemden.

..die ter beschikking van den G.-G. van N.-I. ..gesteld, zullen zich schriftelijk moeten ver.. ..tot teruggave aan 's lands kas van de gel.. ..welke aan hen en te hunnen behoeve zullen ..voldaan, zoo wegens gratificatie voor uitrus.. ..als wegens overtocht naar N.-I., bijaldien zij ..vijf jaren na hunne aankomst in Indië om ..redenen dan welbewezen ziels- of lichaams.. ..ken, buiten eigen toedoen ontstaan — ter beoordeeling der Regeering — worden ontslagen, indien zij niet binnen den hun aan te wijzen tijd naar Indië vertrekken, dan wel de reis derwaarts moedwillig afbreken.

Het activiteitstraktement zal ingaan met den dag van aankomst te Batavia.

Het traktement is onderworpen aan eene korting van 2 pct. ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 pct. voor de gewone bijdrage aan het weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding te voldoen, ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maanden en door ongehuwden ééne maand traktement. Bij bevordering door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over ééne maand, door ongehuwden éénmaal. Bij huwelijk ééne maand traktement. Deze contributiën zijn te voldoen in maandelijksche termijnen. Eene contributie in eens is in geval van huwelijk nog verschuldigd wegens verschil in leeftijd der echtgenooten, wanneer dat verschil meer dan negen jaren bedraagt.

(Nederlandsche Staatscourant van 3 Febr. 1913 No. 28).

Officiëele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 10 Jan. 1913. No. 3.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Ontslagen: op verzoek eervol de klerk J. Holtslag.

Benoemd: tot secretaris der ser. Semarang de controleur W. P. A. Kloprogge; tot buitengewoon griffier van de landraden te Sitoebondo en Banjoewangi Mr. J. Voorink; tot griffier van den Raad van Justitie te Medan Mr. E. L. M. van Son; tot commies-redacteur bij het Dept. van Binn. bestuur W. A. Verburgh, Mr. J. Th. R. Gonggrijp, B. G. ter Brake, A. v. d. Boon, W. N. J. M. Allard en E. E Martens.

Toegevoegd: aan den ass.-resident van Madjalengka de adm. ambtenaar L. N. van Meeverden.

Overgeplaatst: naar Soerabaja de onderwijzer B. van Beugen.

Benoemd: tot onderwijzer 1e kl. te Soerabaja E. H. Ramakers; tot idem 3e kl. te Madioen K. H. Jonkers; tot idem 1e kl. te Serang J. van Assendorp.

Overgeplaatst: naar Blitar de onderwijzer J. Hooijkaas.

Benoemd: tot ambtenaar 4e kl. H. C. Pieters en E. M. O. Schneider.

Militair Departement.

Verleend: 10 maanden verlof aan den 1en luit. der inf. J. Ch. d'Arnaud Gerkens.

Hersteld: in activiteit de kapiteins-kwartm. W. F. C. Rodlich en R. C. Vetter.

Uit de Javasche Courant van 14 Jan. 1913. No. 4.

Civiel Departement.

Verleend: 10 maanden verlof aan den resident van Bantam C. W. A. van Rinsum; 9 maanden aan den controleur W. H. Keuchenius.

Ontslagen: op verzoek eervol de bouwkundige R. F. M. Hartman; de ambtenaar H. W. Buschman; de ingenieur A. de Mooij A.Czn.; de klerk F. J. Kneefel, H. G. de Roode en mej. A. J. Ch. Waller Diemont.

Belast: met de waarneming der betrekking van officier van justitie bij den R. v. J. te Makassar Mr. H. J. Matthes; van politieopziener 1e kl. J. J. Wiggenraad.

Benoemd: tot commies-redacteur bij het Dept. v. B. O. W. J. E. Franken; tot officier van den R. v. J. te Semarang Mr. H. G. Derx; tot 2en buitengewoon voorzitter van den landraad te Serang Mr. W. C. A. B. P. Arriëns; tot 1en subs.-griffier bij den R. v. J. te Soerabaja Mr. P. G. Bijdendijk; tot 2en commies L. H. Ch. Wollweber; tot 3en commies A. C. Wüstenfeld; tot referendaris G. B. A. Degent; tot 1en commies W. J. Soselisa.

Geplaatst: in de res. Menado de civiel-gezaghebber W. J. D. van Andel; te Wonosobo de onderwijzer A. C. van der Krogt.

Tijdelijk werkzaam gesteld: als onderwijzeres te Batavia mevr. A. M. Rijkse—Bottinga; te Meester-Cornelis mevr. J. Schweitzer—van Ellinckhuijzen; te Buitenzorg mej. A. E. Boers.

Militair Departement.

Verleend: 9 maanden verlof aan den 1en luit. der inf. D. W. Buijs.

Ontslagen: op verzoek eervol de majoor der inf. E. F. Grooss.

Bevorderd: tot 1en luit. de 2e luit. der inf. F. Tessers.

Benoemd: tot mil. architect A. van Ispelen.

Geplaatst: bij het garnizoensbat. van Timor en Onderh. de kapitein C. J. Ott; bij het 11e bat. de kapt. G. A. Scheffer; bij het 15e bat. de 1e luit. W. G. M. Gaillard; bij het 20e bat. de 1e luit. J. de Vries; te Batavia de kapt.-kw.m. A. Heijstek; te Bandjermasin de idem W. F. C. Rödlich; te Batavia de idem R. C. Vletter en de 1e luit.-magazijnmeester J. S. D. Compter.

Overgeplaatst: naar Semarang de kapt.-intendant T. J. de Goeij; naar Batavia de id. R. van den Ende; bij het 3e depôt-bat. de 1e luit. L. E. M. Ketting Olivier.

Onderstaande APOTHEKERS, leden van het Dep. 's-Gravenhage der Ned. Maatschappij ter bevordering der Pharmacie, worden aanbevolen voor het **gereedmaken van recepten** zoowel als voor de levering van **Binnen- en Buitenlandsche Geneesmiddelen, Verbandstoffen, Ziekenverplegingsartikelen** en **Minerale Wateren.**

te 's-GRAVENHAGE:

M. L. Adama, Bezuidenhout 111.
J. J. C. Bakker, Javastraat 29.
Dames F. L. W. en E. v. Beest, Huygensplein 3.
N. W. Bennema, Fred. Hendrikplein 32.
C. J. Brandts, Laan Copes v. Cattenburch 90.
M. Bruins, Van Swietenstraat 131.
C. P. v. d. Bijllaardt, Groote Markt 22.
J. Damen, Weimarstraat 20.
Mej. S. Faber, Koningsplein 32.
Dr. A L. C. Furnée, Tasmanstraat 194.
C. A. van Greuningen, Statenlaan 40.
A. J. A. Herens, Boekhorststraat 19.
K. Holm, Vaillantlaan 157.
J. F. J. Hupperetz, Regentesselaan 270.
C. de Jong, 1e v. d. Boschstraat 45.
Ph. Luyckx, Westeinde 341.
Mej. C. Offerhaus, Groot Hertoginnelaan 154
J. van der Schalk, Oranjeplein 24.
J. J. Schoevers, Noordeinde 122a.
Dr. W. v. d. Slooten, Koningin Emmakade 109.
M. P. Spillenaar Bilgen, Stadhouderslaan 7.
E. Sybolts, Riouwstraat 48.
J. A. v. Tooren, Regentesselaan 105.
W. D. Valkis, Zoutmanstraat 55.
C. Th. Voorhoeve, Frederik Hendriklaan 72.
G. H. v. d. Wal, Dennenweg 1.
H. J. de Zaayer, Anna Paulownastraat 51

te SCHEVENINGEN:

J. v. Buuren, Kanaalweg 53.
M. den Heijer, Keizerstraat 167.
J. A. Speltie, Havenkade 3.

te RIJSWIJK

B. F. Jansonius, Heerenweg 28.

te VOORBURG:

J. A. Spruyt, Heerenstraat.

te DELFT:

J. A. Filedt Kok, Oude Delft.
S. J. Fischer, Groote Markt.
A. Nijdam, Burgwal.
A. L. Oversluys.
W. P. de Vries, Oude Delft.

te SLIEDRECHT:

I. J. van den Berg.

te WOERDEN:

W. G. Haye.

te MIDDELHARNIS:

A. Teepe.

N.V. PULP-, JAM- & CONSERVENFABRIEK VRUCHTEN- & GROENTENDROGERIJ

PRINCENHAGE.

GEDROOGDE GROENTEN, GEDROOGDE AARDAPPELEN,
voor export en voor scheepsgebruik.

Offerte met monsters op aanvrage te bekomen.

Verschenen de DERDE DRUK van:

DE AFRICHTING VAN DEN POLITIEHOND, DEN AMBULANCE- EN OORLOGSHOND

EENE BEKNOPTE HANDLEIDING
door
M. KESSLER.

Bekroond met den *Eersten Prijs* op de XXVe Internationale Honden-Tentoonstelling van „Cynophilia", gehouden van 22 tot 24 April 1910 te Amsterdam. :-: :-:

1e Druk December 1908
2e Druk Februari 1909
3e Druk April 1910

Prijs geb. *f* 1.25. — Prijs geb. *f* 1.25.

UITGAVE DER
N. V. DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO"
DEN HAAG.
TELEF. INTERC. Nos. 4424 en 4404.

Vereeniging OOST en WEST
Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het **Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187**, zijn van 10—12 en van 2—4 uur inlichtingen te oekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.
Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer G. C. A. DE WITT, **Reinkenstraat 56.**

Acht dames en één heer voor pianolessen.

Eene dame voor het geven van lessen in de Eng. taal.

Twee dames voor het geven van lessen in de Fransche, Duitsche en Engelsche taal; waarvan ééne met hoofdacte middelb. Engelsch en Lager Fransch en Duitsch.

Jonge Dame (diploma Zang en Muziek) voor hulp in huishouden en les geven aan kinderen.

Een heer, oud-onderwijzer Kweekschool voor Inl. onderwijzers, voor het geven van lessen in de Mal. taal.

Eene jonge dame voor het geven van lessen in teekenen en schilderen.

Twee jonge dames voor Gouvernante naar Indië, waarvan eene H.-acte heeft.

Twee dames v. vioollessen, ook aan eerstbeginnenden.

Drie jonge dames voor kinderjuffrouw naar Indië, waaronder twee die reeds in Indië waren.

Eene jonge dame, bekend met moderne talen, voor machineschrijven en stenographie.

Jonge wed., verpleegster, om met familie, voor toezicht kinderen of verpleging ziekelijke dame, de reis mee naar Indië te maken.

Dame, 24 j., Prot., voor waarneming huishouding bij oude dame of heer.

Eene Dame voor zanglessen.

Twee heeren voor het geven van lessen in Maleisch en Javaansch, waarvan één ook in Indisch Staatsrecht.

Eene Dame v/h. geven v. lessen aan spraakgebrekkigen.

Eene dame voor 't geven van lessen in de Fransche taal

Een heer voor muzieklessen.

Eene Dame voor administratieve werkzaamheden.

Twee bekw. linnennaaisters, waarvan een uit naaien gaat van 9—5 uur.

Gep. O.-I. ambt. voor „schrijven van schetsen in Holl. en Ind. bladen (tijdschriften) over Ned. b.v. Friesche en Ind. onderwerpen van verschillenden aard".

Dame, m. l., prot., West-Indische, voor gezelschap bij oude dame of voor waarnemen huishouding.

☞ Indische dienstboden kunnen zich aangeven in **LAAN v. MEERDERVOORT 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; Voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van O. en W., geen direct belangh. worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleenen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage,	Javaansch.
D. A. P. KOK, Edisonstraat 58, 's-Hage,	Maleisch } gediplomeerd.
W. F. H. EPKE, v. Slingelandtstraat 151, 's-Hage,	Javaansch en Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden,	Javaansch. Maleisch. Madoereesch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, **Heulstraat 17, Den Haag,** zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Jaarverslag der Vereen. 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz.**

en

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies
Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

b. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,** door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;
voor Departementen en Leden der *Maatschappij tot Nut van het Algemeen* **f 2.20 per 50 ex.,** plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II: **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;
voor Departementen en Leden der *Maatschappij tot Nut van het Algemeen* **f 1.55 per 50 ex.,** plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, **Heulstraat 17,** de Firma MARTINUS NIJHOF, **Lange Voorhout 9, Den Haag,** en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. **Onze West:**

I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;
II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten voor den Nederlandschen arts in Nederl.-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

J. van der Putten.
Garneerartikelen — Modefournituren.
Valeriusstraat 51. Telef. 1670.

GEBR. DE RIDDER
LEVERANCIERS VAN 1e KWALITEIT RUND-, KALFS-, LAMS- EN VARKENSVLEESCH.
Specialiteit in fijne WORST en VLEESCHWAREN
Geregelde bezorging door alle wijken van 's-Gravenhage, Scheveningen en Voorburg.
VALERIUSSTRAAT - hoek Duncklerstraat - DEN HAAG.
INTERC. TELEFOON 2648.

WISBRUN & LIFFMANN,
VEENESTRAAT 35-37. Tel. 2503. DEN HAAG.
Dames Modeartikelen.
Zijden stoffen, Fluweelen, Kantstoffen.
Alle soorten Garneeringen, enz.
Balartikelen.

BURGERS VAN N.-I., WELKE IN NEDERLAND EEN TROPISCHE WARMTE IN HUN WOONHUIS WENSCHEN, SCHAFFEN ZICH AAN DE
HOEK's GASHAARDEN
HOOFDKANTOOR: PIET HEINSTRAAT 64, DEN HAAG
VRAAGT CATALOGUS. :-: VRAAGT CATALOGUS

Magazijn KUNSTNIJVERHEID
VEENESTRAAT 56.
Blouses - Jupons - Nouveauté's
DAMES-HANDWERKEN
Steeds het nieuwste.

VACANT

P. J. VAN LEEUWEN & ZOON,
VEENESTRAAT 41, WEIMARSTRAAT 40, hoek Koningsplein.
Kantoorbenoodigdheden, Luxeartikelen
Lederwaren.
SPECIAAL ADRES DER MEEST GERENOMMEERDE VULPENHOUDERS

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 's-GRAVENHAGE
BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN.
SAFE - INRICHTING.

Brengt een bezoek aan
„BOEATAN",
Magazijn van
Indische Kunstnijverheid,
Heulstraat, Den Haag.
Vrij entrée.
THEE VAN 3—6.

N.V. DE HAAN's Bioscope-Theaters

„OLYMPIA-THEATER"

ELITE BIOSCOPE

PRINS HENDRIKPLEIN 3 - Telefoon 6295

ELKE WEEK

SCHITTEREND AFWISSELEND PROGRAMMA

Woensdag, Zaterdag en Zondag MATINÉE.

ENTRÉE: **50** en **25 Cent** voor de MATINÉE'S, **f 1.—, f 0.75, f 0.50** en **f 0.30** voor de AVOND-VOORSTELLINGEN.

VAÇANT

VRAAGT Krul's HOPJES. — VRAAGT Krul's CHOCOLADE. — VRAAGT Krul's BONBONS.

WAT

brengt ieders belang mede bij de aanschaffing van HEEREN- en KINDERKLEEDING?

DAT

men onberispelijke coupe, soliede stoffen en prima afwerking

KRIJGT VOOR DEN LAAGSTEN PRIJS.

HET AANGEWEZEN ADRES DAARVOOR IS EN BLIJFT

LIJNKAMP's KLEEDINGMAGAZIJN

GROENMARKT, HOEK NIEUWSTRAAT, TEGENOVER HET STADHUIS.

Door onze groote wekelijksche zendingen naar Indië zijn wij in staat, onderstaande artikelen 30 % goedkooper aan te bieden dan de gewone winkelprijzen.

Fijne zachte Flanel	*f* 7.95 p. blok (30 El)
Souple dunne Shirting	„ 12.25 „ 54 „
Reform-stof	„ 5.90 „ 30 „
Badhanddoeken . .	„ 4.50–*f* 6.20 dozijn
Badstof aan 't stuk 70 cM. br.	„ 0.42 per el
Sterke witte Handdoeken	„ 2.75 dozijn
Mooie Theedoeken	„ 1.80 „
Sterk Tafelgoed 160/245 . .	„ 1.85 stuk
Bijpassende Servetten . .	„ 2.75 dozijn

STERK GRASLINNEN

(spreiengoed)

85 cM. *f* 12.75, 100 cM. *f* 15.75 (60 El)
125 „ „ 12.75, 140 „ „ 15.50 42 „
150 „ „ 16.30, 163 „ „ 18.75 42 „
180 „ „ 21.80, 200 „ „ 25.80 42 „
250 „ „ 22.50 per 24 el
ook per half stukje verkrijgbaar.

LINGERIES VOOR INDIË, elegant en goedkoop.

Alle artikelen fabriceeren wij vanaf de goedkoopste tot de fijnste genres.

FIRMA H. BONEFAAS, *Hengelo (O.). Den Haag, Beeklaan 466.* **Fabriek en Export.**

GROBBE = COMESTIBLES.

Bankastraat - Fr. Hendriklaan - Theresiastraat.

GALERIES MODERNES

I. DE VRIES

DEN HAAG - Hoogstraat 4

TELEFOON 815.

SPECIALITEIT IN GEGARNEERDE EN ONGEGARNEERDE DAMESHOEDEN

ENORME SORTEERING — BILLIJKE PRIJZEN

JAEGER

is voor ons klimaat de

BESTE ONDERKLEEDING.

L. VAN DER VIJVER,

Korte Houtstraat 14c

en

SPINOZASTRAAT 95, b/h. Oranjeplein.

GROOTE KEUZE in:

NORMAAL WOLLEN en

HALF WOLLEN ONDERGOEDEREN.

half wol f 0.65 heel wol f 1.20 — *half wol f 0.75 heel wol f 1.35*

half wol f 1.35 heel wol f 2.40 — *half wol f 1.35 heel wol f 2.40*

half wol f 1.35 heel wol f 2.40 — *half wol f 1.35 heel wol f 2.40*

Goederen worden op zicht gezonden.

Tel. No. 2318.

Indisch Restaurant

Vereeniging „OOST EN WEST"

LAAN v. MEERDERVOORT 187

Telephoon 2655.

INDISCHE KOKKIE

GROOTE VERSCHEIDENHEID VAN

OOSTERSCHE GERECHTEN.

ZORGZAME EN ZINDELIJKE BEREIDING VERZEKERD.

BILLIJK TARIEF.

TJOBALAH SATOE KALI,
TEMTOENANTI DATANG KEMBALI

Plat du Jour à f 1.50.

Diners vanaf f 1.75.

Uitzending van allerlei Schotels en Gebakken met verhooging van bezorgloon.

VACANT

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wensch in te schrijven

voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereen. „Oost en West": f..................

NAAM: WOONPLAATS:

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag.

VACANT

A. A. BOLT = CONFISEUR PATISSIER

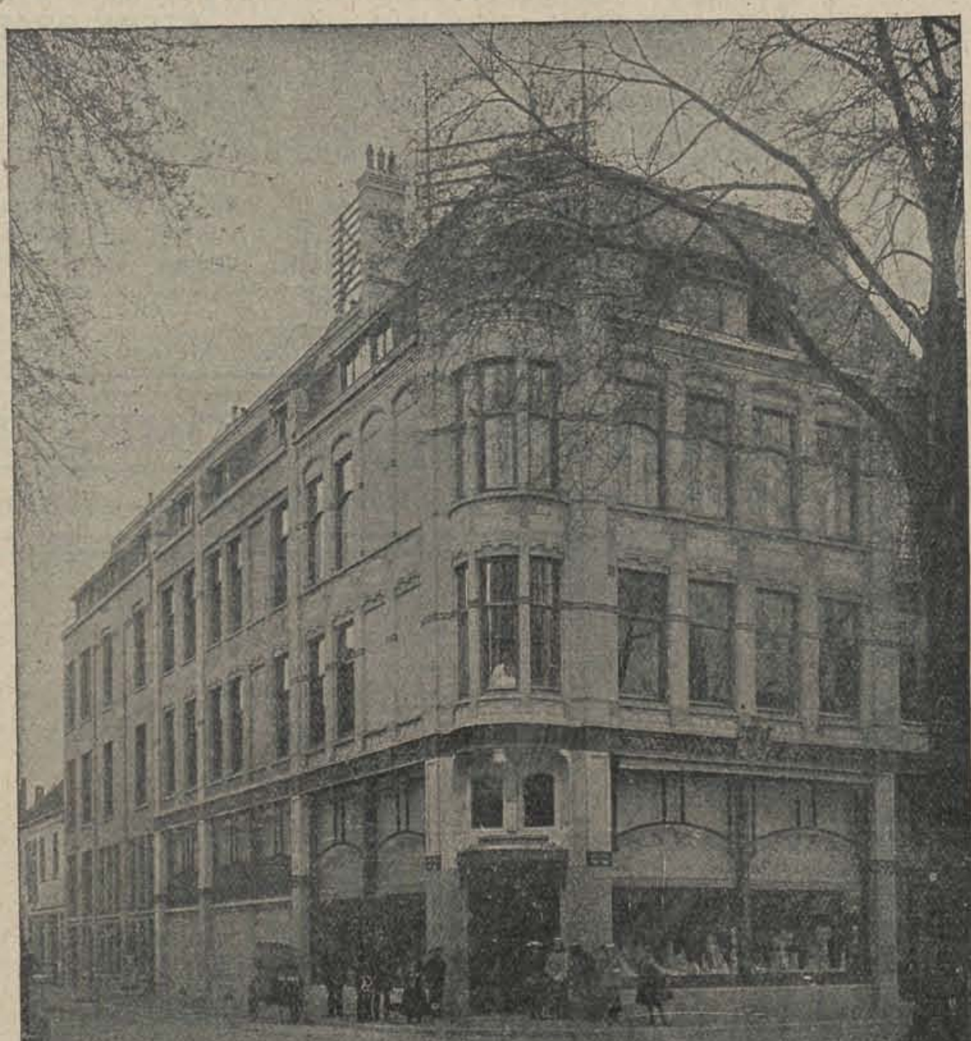
HOFLEVERANCIER.

BANKASTRAAT 4c, 4d, 4e, 4f -:- 's-GRAVENHAGE.

ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.

Ook verkrijgbaar in „BOEATAN", Heulstraat 19.

VACANT

Fournisseurs de S. M. la Reine.

Fournisseurs de S. M. la Reine Mère.

Specialité de SOIERIES.

Lainages, Cotons, Dentelles.

ROBES MI-CONFECTIONNÉES,
Dentelles de Bruxelles Véritables.

Téléphone 2155.

Maison de Nouveautés

Compagnie Lyonnaise

9 Kneuterdijk

LA HAYE.

H. W. v. d. H. en I. M.

VERSCHIJNT IN 4 VERSCHILLENDE ÉDITIES.

Is U reeds geabonneerd? Zoo niet, lees dan dit oordeel!

Ieder verstandig man beschouwt het luttele bedrag voor een abonnement, als het aangenaamste en meest vruchtdragend leergeld, wegens de vele zakenkennis, die hij wekelijks uit het weekblad opdoet en het nuttig nieuws, dat hem 13 × voor 55 cts. wordt geboden.

Geef uw beroep en duidelijk adres op en U ontvangt fo. en gratis een proefnr. van het vakblad in uw bedrijf.

Administratie van het Weekblad, AMSTEL 18, AMSTERDAM.

Weekblad voor Indië

onder Hoofdredactie van

M. VAN GEUNS, te SOERABAJA

Prijs per 3 maanden f 2.50

Men kan zich abonneeren bij den agent voor Nederland: Uitgevers Maatsch. „Het Gemeenschappelijk belang" Nieuwe Molstraat 20, DEN HAAG

NEDERLANDSCHE VEGETARIERSBOND.

Secretariaat, Brochurenhandel en Vegetarisch Bureau:

HEEMRAADSINGEL 217B :: ROTTERDAM,

waar alle inlichtingen over Vegetarisme, den Bond en zijn streven gaarne worden verstrekt en alle drukwerken te verkrijgen zijn.

LIJSTEN VAN BOEKEN GRATIS.

Leest het maandelijksch orgaan „VEGETARISCHE BODE"

onder redactie van FELIX ORTT; abonnementsprijs f 2.— p. jaar.

Bekroond propagandageschrift, franco per post f 0.06. — ORTT, Brieven over gezondheid, franco per post f 0.12. — DR. ANNA KINGSFORD, Ware voeding, franco per post f 0.80. — Vegetarisme een economische noodzakelijkheid, franco per post f 0.94. —

KOOKBOEKEN franco per post f 0.17 en f 0.95.

Vraagt voedingsmiddelen gesteld onder toezicht van den Nederlandschen Vegetariërsbond. — Dit geeft afdoende waarborgen.